



**Profil praktyczny**

# **Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej**

---

Nazwa kierunku studiów: zarządzanie

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

Data przeprowadzenia wizytacji: 14 – 15 listopada 2020 r.

**Warszawa, 2020**

## Spis treści

---

|                                                                                                                                                                                                                                                          |                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu</b>                                                                                                                                                                                                         | <b>4</b>                                |
| 1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej                                                                                                                                                                                          | 4                                       |
| 1.2. Informacja o przebiegu oceny                                                                                                                                                                                                                        | 4                                       |
| <b>2. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia</b>                                                                                                                                                     | <b>7</b>                                |
| Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się                                                                                                                                                              | 7                                       |
| Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się                                  | 10                                      |
| Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie                                                                                               | 20                                      |
| Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry                                                                                                                        | 26                                      |
| Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie                                                                                                                                       | 33                                      |
| Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku                                                                                                | 40                                      |
| Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku                                                                                                                                                   | 46                                      |
| Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia                                                                                              | 49                                      |
| Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach                                                                                                                                    | 55                                      |
| Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów                                                                                                                                    | 57                                      |
| <b>3. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)</b> | <b>60</b>                               |
| <b>4. Załączniki:</b>                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |
| Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia                                                                                                                                                                                                | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |
| Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego                                                                                                                    | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |
| Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych                                                                                                                                                                                             | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b> |

Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych \_\_\_\_\_ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych \_\_\_\_\_ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

## **1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu**

### **1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej**

Przewodniczący: dr hab. Wojciech Downar, członek PKA

#### **członkowie:**

1. prof. dr hab. Jerzy Węclawski – ekspert PKA
2. dr hab. Magdalena Kachniewska – ekspert PKA
3. dr hab. Anna Bąkiewicz – ekspert PKA ds. pracodawców
4. Jakub Bakonyi - ekspert PKA ds. studentów
5. mgr Hanna Chrobak-Marszał - sekretarz zespołu oceniającego

### **1.2. Informacja o przebiegu oceny**

Ocena jakości kształcenia na kierunku zarządzanie prowadzonym w Wyższej Szkole Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej na podstawie Uchwały nr 548/2019 Prezydium PKA z dnia 11 lipca 2019 r. w sprawie kierunków studiów wyznaczonych do oceny programowej w roku akademickim 2019/2020. Wizytacja tego kierunku odbyła się po raz pierwszy.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą, w trybie zdalnym. Zespół oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny. Przed wizytacją odbyło się spotkanie mające na celu wyjaśnienie wątpliwości oraz dyskusję na temat wstępnych wniosków. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni. Odbyły się również spotkania z przedstawicielami Samorządu Studenckiego, studentami, nauczycielami akademickimi oraz interesariuszami zewnętrznymi (pracodawcy), a także Zespołem ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Ponadto dokonano oceny wybranych prac dyplomowych i etapowych, odbyły się zdalne hospitacje zajęć dydaktycznych oraz przeprowadzono zdalną wizytację bazy dydaktycznej. Podczas spotkania podsumowującego pracę ZO dokonano oceny spełnienia standardów jakości kształcenia, sformułowano uwagi, o których poinformowano władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym wizytację.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

## 2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

|                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| Nazwa kierunku studiów                                                                                                                                                     | zarządzanie                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                              |
| Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)                                                                                          | studia I stopnia                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                              |
| Profil studiów                                                                                                                                                             | praktyczny                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                              |
| Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)                                                                                                                                 | stacjonarne/niestacjonarne                                                                                                                                                                                                                                                                         |                              |
| Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek <sup>1,2</sup>                                                                                                | nauki o zarządzaniu i jakości (79% ECTS)<br>ekonomia i finanse (12% ECTS)<br>nauki prawne (9% ECTS)                                                                                                                                                                                                |                              |
| Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów                                                     | 6 semestrów, 180-194 ECTS                                                                                                                                                                                                                                                                          |                              |
| Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)                    | 960/32                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                              |
| Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów                                                                                                         | <p><i>prowadzenie działalności gospodarczej</i></p> <p><i>zarządzanie firmą</i></p> <p><i>biznes turystyczny</i></p> <p><i>finanse i rachunkowość w zarządzaniu</i></p> <p><i>zarządzanie lotnictwem</i></p> <p><i>zarządzanie lotnictwem ogólnym</i></p> <p><i>zarządzanie międzynarodowe</i></p> |                              |
| Tytuł zawodowy nadawany absolwentom                                                                                                                                        | Licencjat                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                              |
|                                                                                                                                                                            | <b>Studia stacjonarne</b>                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Studia niestacjonarne</b> |
| Liczba studentów kierunku                                                                                                                                                  | 471                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 197                          |
| Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów                                                      | 2672-2822                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 1957-1961                    |
| Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów | 94-118                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 83                           |
| Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne                                                                                 | 104-111                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 105                          |
| Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru                                                                                         | 56-72                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 56                           |

|                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| Nazwa kierunku studiów                                                                                                                                                     | zarządzanie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                              |
| Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)                                                                                          | Studia II stopnia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                              |
| Profil studiów                                                                                                                                                             | praktyczny                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                              |
| Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)                                                                                                                                 | stacjonarne/niestacjonarne                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                              |
| Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek <sup>1,2</sup>                                                                                                | nauki o zarządzaniu i jakości                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                              |
| Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów                                                     | 4 semestry, 120-121                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                              |
| Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)                    | 3 miesiące/480/16                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                              |
| Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów                                                                                                         | <i>zarządzanie przedsiębiorstwem i instytucją publiczną</i><br><i>finanse i rachunkowość w zarządzaniu</i><br><i>logistyka i zarządzanie produkcją</i><br><i>systemy zarządzania - SAP</i><br><i>analityka biznesowa dla menedżerów</i><br><i>zarządzanie zasobami ludzkimi</i><br><i>zarządzanie międzynarodowe</i><br><i>logistyka w transporcie</i> |                              |
| Tytuł zawodowy nadawany absolwentom                                                                                                                                        | Magister                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                              |
|                                                                                                                                                                            | <b>Studia stacjonarne</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Studia niestacjonarne</b> |
| Liczba studentów kierunku                                                                                                                                                  | 94                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 216                          |
| Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów                                                      | 1222-1267                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1048                         |
| Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów | 61-63                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 50                           |
| Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne                                                                                 | 76-82                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 82                           |
| Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru                                                                                         | 40-55                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 55                           |

### **3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia**

#### **Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się**

##### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1**

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie prowadzi kształcenie na kierunku zarządzanie na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych na poziomie studiów I od roku 2015 oraz na poziomie studiów II stopnia od roku 2018. Zarówno na studiach stacjonarnych I, jak i II stopnia prowadzona jest ścieżka anglojęzyczna. Od roku akademickiego 2019/2020 na studiach I stopnia, na specjalności finanse i rachunkowość w zarządzaniu prowadzone są studia dualne.

Koncepcja kształcenia opiera się na przekazywaniu wiedzy z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości w ścisłym powiązaniu z kształtowaniem umiejętności praktycznych. Koncepcja kształcenia zakłada, że absolwent kierunku będzie umiał rozwiązywać problemy i podejmować decyzje w zakresie obszarów funkcjonalnych organizacji, również z wykorzystaniem metod i narzędzi analitycznych, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych. Uczelnia przywiązuje dużą wagę do kształtowania umiejętności charakteryzujących przedsiębiorcę (m.in. zakładanie i prowadzenie własnej firmy). Koncepcja kształcenia jest spójna dla obu poziomów kształcenia, z podkreśleniem, że na studiach II stopnia zwraca się szczególną uwagę na problemowe podejście do zarządzania (umiejętności identyfikowania, analizowania i rozwiązywania problemów, również o dużym stopniu złożoności i nietypowych).

Przedstawione cechy koncepcji kształcenia na kierunku zgodne są z zapisami misji Uczelni, która zakłada m.in. kształcenia studentów na miarę potrzeb społeczeństwa informacyjnego i gospodarki wiedzy, kształtowanie u studentów predyspozycji do życia w permanentnej transformacji oraz tworzenia warunków do rozwijania postaw innowacyjnych i przedsiębiorczych. Koncepcja kształcenia wpisuje się również w strategiczne założenia funkcjonowania Uczelni, do których należą m.in.: prowadzenie procesu kształcenia zapewniającego wysokie kompetencje absolwentów, rozwój badań naukowych oraz rozwój współpracy z otoczeniem społeczno- gospodarczym.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku odpowiada tendencjom występującym na rynku pracy. Jednostka przywiązuje dużą wagę do adekwatności kształcenia do potrzeb rynku pracy, co jest widoczne zarówno w sylwetce absolwenta, jak również w efektach uczenia się zakładanych dla ocenianego kierunku. Koncepcja i cele kształcenia oraz efekty uczenia się są rezultatem wnikliwych analiz zapotrzebowania na rynku pracy na pracowników o określonych kwalifikacjach, również konsultacji z pracodawcami, m.in. w ramach realizacji praktyk studenckich oraz opinii i śledzenia losów absolwentów Uczelni i ocenianego kierunku.

Oferta kształcenia jest bogata i różnorodna, biorąc pod uwagę poziomy i formy kształcenia, ale również różnorodną ofertę specjalności (na studiach I stopnia 7 specjalności, na studiach II stopnia – 8 specjalności. Na studiach I stopnia w ramach specjalności finanse i rachunkowość w zarządzaniu prowadzone są studia dualne. Na obu poziomach na studiach stacjonarnych kształcenie odbywa się również w języku angielskim. Dokonywana przez Uczelnię analiza ofert pracy w regionie podkarpackim potwierdza, że największe zapotrzebowanie w tym obszarze występuje na stanowiska specjalistyczne w organizacjach oraz stanowiska menedżerów średniego szczebla zarządzania w przedsiębiorstwach.

Uczelnia w swojej działalności realizuje zasady określone w koncepcji kształcenia, efektem czego jest łączenie działalności naukowo-dydaktycznej Uczelni z działalnością biznesową i dywersyfikacja źródeł przychodów (udział przychodów Uczelni z działalności poza dydaktycznej wynosi ponad 50%).

Opis sylwetki absolwenta dla studiów I i II stopnia jest spójny z określonymi efektami uczenia się.

Kierunek studiów na poziomie studiów I stopnia został przyporządkowany do dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości jako dyscypliny wiodącej (w zależności od specjalności 73-78% ECTS). Jako dyscypliny pozostałe przyjęto ekonomię i finanse (w zależności od specjalności 17-23% ECTS) oraz dyscyplinę nauki prawne (w zależności od specjalności 4-5% ECTS). Natomiast dla studiów II stopnia przyjęto przyporządkowanie kierunku wyłącznie do dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości. Powyższe wielkości procentowe określone są w oparciu o analizę treści kształcenia i liczby punktów ECTS przyporządkowanych do poszczególnych dyscyplin. Natomiast według Uchwały Senatu nr 10/CIV/2019 z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie uchwalenia efektów uczenia się dla kierunku zarządzanie studia I stopnia przyporządkowanie jest następujące: nauki o zarządzaniu i jakości 79%, ekonomia i finanse 12% oraz nauki prawne 9%. Występujące różnice są niewielkie i można stwierdzić, że przypisanie do dyscyplin jest prawidłowe. Zespół oceniający rekomenduje jednak ponowną analizę tych wartości procentowych w celu ich ujednolicenia i przyjęcia jednej wartości dla każdej z dyscyplin.

Na studiach I stopnia przyjęto 13 efektów uczenia się w zakresie wiedzy, 16 w zakresie umiejętności oraz 5 w zakresie kompetencji społecznych. Efekty są zatem w odpowiednim stopniu rozwinięte i pozwalają na dokładne określenie kwalifikacji nabywanych przez absolwenta. Każdy z kierunkowych efektów uczenia się został odniesiony do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji przyjętych dla 6 poziomu. Na studiach II stopnia przyjęto 13 efektów uczenia się w zakresie wiedzy, 14 w zakresie umiejętności oraz 5 w zakresie kompetencji społecznych. Także w odniesieniu do tego poziomu studiów efekty są odpowiednio rozwinięte i pozwalają na dokładne określenie kwalifikacji nabywanych przez absolwenta. Każdy z kierunkowych efektów uczenia się został odniesiony do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji przyjętych dla 7 poziomu.

Efekty uczenia się przyjęte dla studiów I i II stopnia są zgodne z właściwym poziomem PRK.

Efekty uczenia się zarówno dla studiów I, jak i II stopnia są zgodne pod względem ujętych w nich określeń w dyscyplinę wiodącą, tj. naukami o zarządzaniu i jakości. W odniesieniu do studiów I stopnia uwzględniają także w niezbędnym zakresie odniesienia do dyscypliny ekonomia i finanse. Opisują one w trafny sposób elementy wiedzy oraz umiejętności właściwych dla tych dyscyplin, odpowiadające aktualnemu stanowi ich rozwoju i pozwalają na ukształtowanie kwalifikacji niezbędnych do przygotowania absolwenta kierunku do podjęcia zgodnej z nim działalności zawodowej.

Efekty uczenia się dla kierunku zarządzanie mają również właściwy stopień uogólnienia, przy jednoczesnym zachowaniu konkretności i komunikatywności. Jest to istotne z punktu widzenia bogatej oferty kształcenia na ocenianym kierunku. Tak sformułowane efekty pozwalają na to, aby student każdej specjalności i toku studiów osiągnął takie same efekty, charakterystyczne dla kierunku.

Wśród efektów uczenia się zakładanych dla kierunku znalazły się również takie, które są szczególnie istotne z punktu widzenia osób funkcjonujących na rynku pracy, jak również w kształtowaniu kariery zawodowej. I tak, na studiach I stopnia są to: K\_U04: potrafi przygotować założenia i dokumenty potrzebne do założenia własnej firmy; K\_U11: posiada umiejętność zarządzania czasem,

w szczególności potrafi określać cele i realizować działania zgodnie z harmonogramem; K\_U15: rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie i doskonalenia kompetencji zawodowych; K\_U16: potrafi komunikować się i pracować w zespole, w szczególności wykazuje zdolność do konstruktywnego współdziałania z innymi; K\_K01: jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i odbieranych treści; K\_K04: prawidłowo identyfikuje i rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu; K\_K05: potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy.

Natomiast na studiach II stopnia za szczególnie przydatne z punktu widzenia rynku pracy można uznać następujące efekty uczenia się: K\_W13: zna i rozumie zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości, odwołujące się do wiedzy z zakresu zarządzania, ekonomii, finansów oraz prawa; K\_U05: potrafi podejmować działania niezbędne do samodzielnego rozpoczęcia działalności gospodarczej, a także rozwiązywać problemy związane z prowadzeniem działalności gospodarczej; K\_U14: potrafi samodzielnie planować i realizować uczenie się przez całe życie oraz inspirować i organizować proces uczenia się innych osób; K\_K01: jest gotów do krytycznej oceny odbieranych treści i formułowania własnych opinii oraz zasięgania opinii ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu; K\_K02: uznaje znaczenie wiedzy w rozwiązywaniu problemów, analizie przyczyn, przebiegu i skutków procesów zachodzących w organizacji; K\_K03: angażuje się w działania grupowe przyjmując w nich różne role przy opracowywaniu projektów gospodarczych i społecznych, myśli i działa w sposób przedsiębiorczy; K\_K04: rozumie potrzebę systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji oraz kompetencji zawodowych.

Efekty uczenia się zakładają, że absolwent studiów I stopnia posiada umiejętność przygotowania typowych prac pisemnych i wystąpień ustnych w języku obcym (zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego) z zakresu zarządzania z wykorzystaniem podstawowych ujęć teoretycznych, przy posługiwaniu się różnymi źródłami. Natomiast absolwent studiów II stopnia posiada pogłębioną umiejętność przygotowania prac pisemnych i wystąpień ustnych w języku obcym z zakresu kierunku (zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego). Na ścieżkach anglojęzycznych kompetencje językowe są pogłębiane przez przygotowywanie i obronę prac dyplomowych w języku angielskim.

Określone w efektach uczenia się wymagania w odniesieniu do zakresu wiedzy, rodzaju umiejętności oraz kompetencji społecznych są realistyczne i sformułowane w sposób pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji ich osiągnięcia w procesie kształcenia. W szczególności odnosi się to do efektów przedmiotowych weryfikowanych w ramach prac etapowych przypisanych do poszczególnych zajęć ujętych w planie studiów.

### **Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)**

Kryterium spełnione

#### **Uzasadnienie**

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku są zgodne z misją oraz założeniami strategicznymi Uczelni. Koncepcja kształcenia zakłada przekazywanie wiedzy z zakresu nauk o zarządzaniu i jakości w ścisłym powiązaniu z kształtowaniem umiejętności praktycznych. Uczelnia przywiązuje również dużą wagę do

kształtowania umiejętności charakteryzujących przedsiębiorcę. Na studiach II stopnia zwraca się szczególną uwagę na problemowe podejście do zarządzania, w tym rozwiązywanie problemów, również o dużym stopniu złożoności. Koncepcja i cele kształcenia są zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego. Interesariusze zewnętrzni są zaangażowani w prowadzenie kształcenia na kierunku, również w zakresie konsultacji i udziału w opracowaniu koncepcji i efektów uczenia się. Koncepcja i cele kształcenia mieszczą się w dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty uczenia się zostały opracowane zgodnie z zasadami określonymi dla 6 i 7 poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji. Są one zgodne z dyscyplinami, do których został przyporządkowany kierunek studiów i pozwalają na realizację celów i koncepcji kształcenia. Efekty uczenia się odpowiadają praktycznemu profilowi studiów. Są one kompletne, spójne i opisane w sposób zrozumiały dla ich adresatów. Pozwalają na opracowanie na ich podstawie systemu weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych studentów.

### **Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia**

-----

### **Zalecenia**

-----

### **Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się**

#### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2**

Treści programowe podane są w kartach przedmiotów. Ich opracowanie przez nauczyciela odpowiedzialnego za przedmiot opiera się na matrycy efektów uczenia się, w której zestawione są kierunkowe efekty uczenia się i przedmioty, w ramach których mają one być realizowane. Stanowi to podstawę do opracowania w pierwszej kolejności przedmiotowych efektów uczenia się, a następnie odpowiadających im treści programowych. Stworzenie i realizacja takiej procedury pozwala na właściwe powiązanie treści programowych z przedmiotowymi i kierunkowymi efektami uczenia się.

Treści programowe w zakresie wiedzy przewidują zapoznanie studentów z terminologią odpowiadającą dyscyplinom, do których został przyporządkowany kierunek. Kluczowe treści programowe ujmują także pogłębioną wiedzę na temat systemów i struktur organizacyjnych, instytucji i zasad ich funkcjonowania, norm i regulacji, mechanizmów i zależności zachodzących pomiędzy podmiotami, narzędzi i metod analizy zależności wchodzących w zakres zainteresowań tych dyscyplin. Kształtowane w toku studiów umiejętności, ujęte w ramach treści programowych, nastawione są na wykorzystanie zdobytej wiedzy do rozwiązywania problemów i wykonywania zadań, komunikowania się z otoczeniem, w szczególności w języku obcym, zdolności do przeprowadzania analiz i formułowania wniosków, organizowania pracy indywidualnej i zespołowej, planowania własnego rozwoju zawodowego i innych osób. Program studiów i ujęte w nim treści zmierzają także do kształtowania kompetencji społecznych, wśród których szczególne znaczenie ma

krytyczna ocena wiedzy i zdarzeń w otoczeniu społecznym i gospodarczym, uczestniczenie w realizacji projektów społecznych i na rzecz interesu publicznego, odpowiedzialne i etyczne postępowanie, zdolność do działania w sposób przedsiębiorczy.

Określone we wskazanym sposobie treści programowe ujmują wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne zgodnie z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie dyscyplin, do których przyporządkowany został kierunek. Ich osiągnięcie przez absolwentów pozwala na ukształtowanie kwalifikacji zawodowych odpowiadających potrzebom rynku pracy.

Struktura programu studiów na studiach I stopnia obejmuje treści programowe przekazujące ogólną wiedzę i prowadzą do kształtowania umiejętności w zakresie organizacji i zasad funkcjonowania przedsiębiorstw i instytucji oraz ich otoczenia regulacyjnego i społecznego. Zakres treści programowych ujętych w przedmiotach podstawowych i kierunkowych ma charakter kompleksowy i spójny. Ich uszczegółowienie następuje w ramach kształcenia specjalnościowego. Treści programowe na studiach II stopnia są odpowiednio poszerzone i pogłębione. Na studiach I stopnia w planie studiów obowiązującym od roku akademickiego 2019/2020 oferowanych było 7 specjalności, zaś na studiach II stopnia oferowanych jest 8 specjalności. Kształcenie specjalnościowe pod względem treści programowych odpowiada dyscyplinom, do których przyporządkowany został kierunek.

Tak określone treści programowe pozwalają na realizację wszystkich przyjętych dla kierunku efektów uczenia się na odpowiednim poziomie zaawansowania, z zastrzeżeniem dla zakresu specjalizacji na studiach I stopnia. Rekomenduje się poszerzenie zakresu kształcenia specjalnościowego na studiach I stopnia.

Studia I stopnia trwają 3 lata (6 semestrów). Liczba punktów ECTS dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych wynosi 180-194 w zależności od ścieżki i specjalności. Program studiów stacjonarnych na ścieżce polskojęzycznej obejmuje łącznie 2672 godzin zajęć organizowanych przez Uczelnię, a na angielskojęzycznej w zależności od specjalności od 2264 do 2502 godzin. Na studiach niestacjonarnych liczba godzin dla pierwszej ścieżki wynosi odpowiednio 1957-1961-121.

Studia II stopnia trwają 2 lata (4 semestry). Liczba punktów ECTS dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych dla programu realizowanego od roku akademickiego 2020/21 wynosi 120. Program studiów obejmuje na ścieżce polskojęzycznej 1267 godzin, a na angielskojęzycznej 1222-1242 godzin w zależności od specjalności. Liczba godzin na studiach niestacjonarnych dla pierwszej ze ścieżek wynosi 1048, a druga nie jest prowadzona.

Kalkulacje nakładu pracy studenta mierzone punktami ECTS zamieszczone są w kartach przedmiotów. Opierają się one na przeliczniku 25 godz. nakładu pracy=1 punkt ECTS. Kalkulacje te obejmują takie elementy, jak: udział studenta w zajęciach dydaktycznych, konsultacje, udział w egzaminie, samodzielne studiowanie tematyki, w tym przygotowanie do egzaminu/zaliczenia.

Wskazany czas trwania studiów I i II stopnia oraz nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów jest właściwy z punktu widzenia możliwości realizacji efektów uczenia się. Również nakład pracy odnoszący się do poszczególnych zajęć został poprawnie oszacowany i zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się przyjętych dla poszczególnych przedmiotów.

Na studiach stacjonarnych I stopnia realizowanych na ścieżce polskojęzycznej liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich bądź innych osób prowadzących zajęcia wynosi 111-118 (60% ich ogólnej liczby), a na

studiach niestacjonarnych 83 (46%). Natomiast na ścieżce angielskojęzycznej liczba punktów ECTS wynosi od 94 do 104 (w zależności od specjalności). Na studiach II stopnia (ścieżka polskojęzyczna) wskaźniki te kształtują się odpowiednio: 61 (51%) studia stacjonarne i 50 (41%) studia niestacjonarne oraz 62-63, tj. 50% (ścieżka angielskojęzyczna). Taki wymiar zajęć wyrażony w punktach ECTS, w szczególności w odniesieniu do studiów stacjonarnych, realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich jest zgodny z przepisami i pozwala na osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się.

Sekwencja zajęć ujętych w planie studiów jest właściwa. W pierwszych semestrach realizowane są zajęcia ogólnouczelniane, a w kolejnych sukcesywnie wprowadzane zajęcia z przedmiotów podstawowych i kierunkowych. W ostatnich semestrach dominuje kształcenie specjalnościowe. Poszczególne przedmioty realizowane są we właściwym następstwie z punktu widzenia powiązań występujących między nimi. Praktyki zawodowe na studiach I stopnia realizowane są w czwartym i szóstym semestrze, a na studiach II stopnia w semestrze drugim i czwartym, co pozwala na zastosowanie zdobytej wiedzy i umiejętności w warunkach praktycznych oraz ich odpowiednie poszerzenie.

Zajęcia na kierunku prowadzone są z zastosowaniem różnych form. Struktura form zajęć dla rocznika 2020/2021 na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia jest podobna. Na wykłady i konwersatoria przypada 13-15% ogólnej liczby godzin, na ćwiczenia 17-22%, na laboratoria 8%, na projekty 9%, na e-learning 4-8%, na seminarium dyplomowe 1-2% a na praktyki zawodowe 38% na studiach stacjonarnych i 49% na niestacjonarnych. Również na studiach II stopnia udziały poszczególnych form zajęć są zbliżone dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych i wynoszą - wykłady i konwersatoria 17% ogólnej liczby godzin, ćwiczenia 22-23%, laboratoria 6-8%, projekty 7-8%, e-learning 2-5%, seminarium dyplomowe 2-3% oraz praktyki zawodowe 38% na studiach stacjonarnych i 46% na niestacjonarnych. Dobór form zajęć do poszczególnych przedmiotów jest zależny od ich specyfiki. Przedmioty nastawione głównie na przekaz wiedzy prowadzone są w formie wykładów oraz e-learningu. Przedmioty o charakterze praktycznym w dużej części prowadzone są w formie ćwiczeń, laboratoriów i projektów. Taka struktura całego programu studiów w ujęciu form zajęć oraz ich dobór do poszczególnych przedmiotów i ich grup jest prawidłowy i pozwala na realizację założonych efektów uczenia się.

Na studiach I stopnia na ścieżce polskojęzycznej studenci mogą dokonywać wyboru języka obcego, przedmiotu społecznego, przedmiotów kierunkowych do wyboru, specjalności oraz seminarium dyplomowego. Na te grupy przedmiotów przypada zarówno na studiach stacjonarnych 56-96 ECTS, a na niestacjonarnych 56, tj. ponad 30% ich ogólnej liczby. Natomiast na ścieżce angielskojęzycznej na zajęcia do wyboru przypada 69-82 (38-45%) punktów ECTS. Na studiach II stopnia na ścieżce polskojęzycznej studenci dokonują wyboru języka obcego, przedmiotów kierunkowych do wyboru, specjalności i seminarium dyplomowego. Na te przedmioty przypada zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych 46% ogólnej liczby punktów ECTS. Natomiast na ścieżce angielskojęzycznej do przedmiotów do wyboru przypisano 40 (33%) punktów ECTS. Tym samym spełnione są określone w przepisach wymagania dotyczące wprowadzenia możliwości wyboru zajęć w wymiarze nie mniejszym niż 30% punktów ECTS.

Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I stopnia liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć kształtujących umiejętności praktyczne wynosi 104-111 (58-62% ich ogólnej liczby). Na studiach II stopnia wskaźnik ten był także identyczny dla obydwu form studiów i wynosił

76-82 ECTS (63-68%). Jako zajęcia praktyczne wskazano dla obydwu poziomów kształcenia wybrane zajęcia ćwiczeniowe, laboratoryjne, projekty i praktyki zawodowe. Wskazany wymiar zajęć kształtujących umiejętności praktyczne jest zgodny z przepisami a dobór form, w jakich są realizowane właściwy.

Program studiów obejmuje zajęcia z języka obcego, w których ramach rozwijane są umiejętności komunikacji ustnej oraz pisemnej w tym języku. Ich celem jest nauczanie rozumienia tekstu pisanego i ze słuchu oraz przygotowanie wypowiedzi ustnych i pisemnych, z uwzględnieniem tematyki z zakresu dyscyplin naukowych właściwych dla kierunku.

Realizacja programu studiów w okresie, gdy nie obowiązywały zmiany zasad wynikające z pandemii, odbywała się w przeważającej mierze w ramach zajęć organizowanych w bezpośrednim kontakcie studentów i nauczycieli akademickich. Metody i techniki kształcenia na odległość na studiach I stopnia prowadzonych w języku polskim stosowane były w niewielkim zakresie, gdyż obejmowały 6 przedmiotów – łącznie 8% ogólnej liczby godzin zajęć na studiach stacjonarnych i 4% na niestacjonarnych, i były stosowane jako pomocnicza forma ich prowadzenia. Natomiast nie są one stosowane na kierunku w odniesieniu do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne. Na studiach II stopnia metody kształcenia na odległość wykorzystywane były w niewielkim zakresie jedynie w ramach nauki języka obcego. Także na studiach prowadzonych w języku angielskim kształcenie w trybie on-line prowadzone było tylko dla jednego przedmiotu na każdym stopniu studiów.

Metody i techniki kształcenia na odległość stosowane są jedynie dla przedmiotów z zakresu kształcenia ogólnego, natomiast w odniesieniu do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne stosuje się je jedynie pomocniczo. Taki wymiar zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość jest zgodny z wymaganiami w tym zakresie.

Od semestru letniego roku akademickiego 2019/2020 Uczelnia dostosowała prowadzenie zajęć dydaktycznych i obsługę procesu dydaktycznego do regulacji prawnych obowiązujących w okresie pandemii. Podstawowym rozwiązaniem w tym zakresie jest wykorzystywana w Uczelni od dłuższego czasu platforma Blackboard Learn. Platforma ta umożliwia prowadzenie zajęć w trybie głosowym oraz wideo, a także wyświetlanie prezentacji i plików, udostępnianie obrazu pulpitu, pisanie ręczne. Nauczyciele akademicy i studenci otrzymali szczegółowe instrukcje do korzystania z tego narzędzia.

Zakres stosowania nauczania w formie bezpośredniej i zdalnej jest dostosowywany do wynikającego z obowiązujących w danym okresie przepisów. Zajęcia z zastosowaniem metod i technik kształcenia na odległość prowadzone są w czasie rzeczywistym, w trybie synchronicznym umożliwiającym bezpośredni kontakt studentów z wykładowcą, w terminach wynikających z harmonogramu zajęć. Uczelnia opracowała i wdrożyła procedury przeprowadzania zdalnych zaliczeń i egzaminów, w tym dyplomowych.

Program studiów na kierunku realizowany jest z wykorzystaniem szerokiego zestawu metod kształcenia. Zostały one określone w karcie każdego przedmiotu z odpowiednim dostosowaniem do formy zajęć. Wykłady realizowane są z zastosowaniem metod podawczych. Prowadzone są wykłady informacyjne nastawione na przekaz wiedzy ujętej w ramach treści programowych przedmiotu, wykłady problemowe oparte na postawieniu problemu wymagającego rozwiązania i jego analizowania w oparciu o przedstawianą wiedzę oraz wykłady konwersatoryjne łączące przekaz wiedzy z dyskusją słuchaczy ukierunkowaną na poszukiwanie rozwiązań postawionego problemu o charakterze praktycznym bądź teoretycznym.

Ćwiczenia prowadzone są z wykorzystaniem szeregu metod aktywizujących, jak rozwiązywanie zadań problemowych i obliczeniowych, księgowanie operacji gospodarczych, analiza studiów przypadków, prowadzenie dyskusji, metod eksponujących pozwalających na demonstrowanie przedmiotów, zjawisk, procesów i czynności. Prowadzący zajęcia pełni w ich ramach rolę mentora i przewodnika w zakresie analizowanych treści i poruszanych zagadnień, wskazuje przykładowe rozwiązania, koryguje ewentualne błędy, komentuje uzyskane wyniki. Na zajęciach laboratoryjnych studenci samodzielnie przeprowadzają eksperymenty w celu zbadania przyczyn występowania, przebiegu, skutków określonego zjawiska oraz wykorzystują gry decyzyjne.

Zajęcia w formie przygotowania projektów opierają się na realizacji indywidualnego mniejszego bądź dużego zadania poznawczego lub praktycznego przez grupę studentów. Na projekty składają się elementy zawierające prezentację podmiotu i jego otoczenia, przeprowadzenie analiz, sporządzenie biznes planu, zaproponowanie rozwiązań określonych problemów gospodarczych.

Na podstawie tej analizy można stwierdzić, że na kierunku stosowane są różne metody kształcenia, które zostały prawidłowo dobrane do poszczególnych przedmiotów i pozwalają na osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się.

Zajęcia na kierunku prowadzone są z uwzględnieniem sposobów przekazywania treści i kształtowania umiejętności odpowiadających wymaganiom współczesnej dydaktyki akademickiej. Do realizacji zajęć wykorzystywane są odpowiednio dobrane środki i narzędzia dydaktyczne, jak projektory multimedialne, sprzęt komputerowy, oprogramowanie informatyczne. W ramach zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod aktywizujących studenci zachęceni są do samodzielności poprzez stawianie indywidualnych pytań i zlecanie zadań do wykonania, ale także w szerokim zakresie stosowane są formy pracy grupowej wymagające współpracy w zespole i wykonywania określonych ról. Prowadzenie dużej części zajęć w formie laboratoriów i projektów z zastosowaniem odpowiednich metod kształcenia umożliwiających wykonywanie czynności praktycznych przez studentów pozwala na przygotowanie ich do działalności zawodowej w środowisku zgodnym z kierunkiem i wybraną specjalnością. Wykorzystywane są w tym celu narzędzia analityczne, metody gromadzenia i przetwarzania danych z zastosowaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych stosowanych w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku.

Do prowadzenia zajęć z języka obcego stosowana jest metoda komunikacyjno-sytuacyjna zorientowana na treść przekazu, rozwijanie wszystkich sprawności językowych, tj. w zakresie rozumienia mowy ze słuchu, czytania, pisanie i mówienia. Zajęcia te uwzględniają tematykę z zakresu dyscyplin naukowych właściwych dla kierunku. Stosowane metody kształcenia pozwalają na rozwijanie umiejętności komunikacji w formie pisemnej i ustnej w języku obcym na poziomie B2 na studiach I stopnia i B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego na studiach II stopnia.

Uczelnia stwarza możliwość dostosowania procesu nauczania do indywidualnych potrzeb studentów. Zgodnie z Regulaminem studiów za zgodą dziekana student może studiować według indywidualnego planu studiów. Polega on między innymi na zmianie kolejności realizacji wybranych przedmiotów objętych programem studiów. Studia według indywidualnego planu przeznaczone są dla studentów z wysoką średnią ocen oraz przyjętych na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się.

Regulaminem studiów stwarza także możliwość indywidualnej organizacji studiów. Ta forma dostosowania procesu uczenia się do indywidualnych potrzeb studenta polega na realizowaniu obowiązującego programu studiów z uwzględnieniem zwolnienia z uczestnictwa w zajęciach ze wszystkich lub niektórych przedmiotów lub tylko z wybranych form zajęć. Przeznaczona jest ona dla

osób znajdujących się w szczególnej sytuacji osobistej, w tym osób z niepełnosprawnościami. Dla studentów obcokrajowców organizowane są dodatkowe zajęcia mające na celu ich zaadaptowanie do nowych warunków kulturowych oraz zapoznanie z organizacją procesu kształcenia.

Organizacja roku akademickiego ustalana jest w drodze zarządzenia wydawanego przez Rektora i podawana do wiadomości studentów przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego. Szczegółowy rozkład zajęć podawany jest do wiadomości studentów przed rozpoczęciem semestru. Zajęcia na studiach stacjonarnych prowadzone są od poniedziałku do piątku. Odbývają się one z różnym rozkładem czasowym w trakcie dnia od godzin porannych do godzin popołudniowych. Większość zajęć realizowana jest jednorazowo w ramach dwóch jednostek lekcyjnych. Natomiast zajęcia na studiach niestacjonarnych organizowane są z reguły dwa razy w miesiącu, w soboty i niedziele. W obydwie te dni prowadzone są one od godziny 8.00 do godzin popołudniowych.

Liczebność grup studenckich na studiach I stopnia kształtuje się dla wykładów w zależności od rocznika w granicach 39-52 osób, dla ćwiczeń 16-37, a dla laboratoriów 13-19. Liczebności te są zbliżone dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych (poza wykładami, które na studiach niestacjonarnych liczą 60-87 studentów). Seminaria dyplomowe prowadzone są w grupach do 15 osób. Zastrzeżenia budzi dość duża liczebność niektórych grup ćwiczeniowych dochodząca do 40 osób. Na studiach niestacjonarnych II stopnia wykłady realizowane są w grupach 106-115 osób, ćwiczenia w grupach dochodzących do 40 osób, co też jest niekorzystne z punktu widzenia efektywności procesu nauczania. Liczebność grup laboratoryjnych nie przekracza 20 osób. W celu zapewnienia wymaganej jakości kształcenia rekomenduje się zmniejszenie liczebności grup ćwiczeniowych do takiej, która zapewni pełną efektywność stosowania aktywnych metod kształcenia.

Taka organizacja zajęć w trakcie roku akademickiego oraz poszczególnych dni zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach oraz samodzielne przygotowanie się do nich i pogłębianie wiedzy.

W organizacji roku akademickiego przewidziano odpowiedni czas na weryfikację efektów uczenia się w ramach sesji egzaminacyjnych. Bieżąca weryfikacja efektów realizowana jest w zależności od charakteru przedmiotu i ustaleń przyjętych w tym zakresie w sylabusach przedmiotów w oparciu o aktywność studentów na zajęciach, prace indywidualne i grupowe sporządzane w trakcie zajęć, zadania zlecane studentom do wykonania poza zajęciami. Wymiar czasowy poświęcany na weryfikację efektów uczenia się w tych formach jest odpowiedni.

Programy studiów I i II stopnia, stacjonarnych i niestacjonarnych, przewidują praktykę zawodową. Studenci, którzy rozpoczęli studia I stopnia przed rokiem akademickim 2019/2020, zobowiązani są do realizacji łącznie 480 godzin praktyk zawodowych w dwóch częściach: praktyka kierunkowa (240h) i specjalnościowa (240h). Realizacja praktyki kierunkowej rozpoczyna się po zakończeniu 2. semestru studiów i jest zaliczana w ramach 4. semestru. Warunkiem realizacji praktyki specjalnościowej jest zaliczenie 4. semestru. Praktyka specjalnościowa jest przypisana do 6. semestru. Dla studentów, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 2019/2020 i później, przewiduje się obowiązek zrealizowania 960 godzin praktyk zawodowych (wyliczenia dla godziny akademickiej: 45-minut, zgodnie z orzecznictwem PKA). Dla studentów, którzy rozpoczynają studia w bieżącym roku akademickim podzielono praktykę na trzy części: praktyka wdrożeniowa (120h), kierunkowa (360h) i specjalnościowa (360h). Studenci studiów II stopnia mają do zrealizowania 480 godzin praktyk zawodowych podzielonych na dwie części: praktykę kierunkową (240h) i specjalnościową (240h). Praktyka kierunkowa jest zaliczana do 2. semestru studiów. Aby rozpocząć praktykę specjalnościową

student musi zaliczyć 2. semestr studiów. Zaliczenie tej części praktyki następuje pod koniec 4. semestru.

Zasady organizacji praktyki określa regulamin uchwalony zarządzeniem nr 55/2019 Rektora z 1.10.19r. Regulamin określa procedurę przygotowania do praktyk, realizacji praktyki i weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się wraz z określeniem terminarza oraz osób odpowiedzialnych za realizację poszczególnych etapów. Reguły organizacji praktyki zawodowej są takie same dla wszystkich poziomów i form studiów.

W sylabusach praktyk dla wszystkich poziomów i form studiów precyzyjnie podano cele, efekty uczenia się, kryteria doboru miejsc praktyk; korelacje pomiędzy efektami uczenia się, celami praktyki, a warunkami realizacji efektów uczenia się; kryteria oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się. Ponadto, w sylabusach praktyk dla studiów dualnych sprecyzowano treści kształcenia oraz podano wykaz literatury obowiązkowej. Sylabusy zawierają podstawowe informacje odnośnie praktyk zawodowych, są skonstruowane poprawnie i dokładnie określają cele, zadania, efekty, kryteria doboru miejsc i oceny rezultatów praktyk. Powyższe są zgodne zarówno z dyscyplinami, do których przypisano kierunek, jak również umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się oraz kompleksowa ich weryfikację. Cel i koncepcja praktyk zawodowych są również zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć na kierunku.

Za realizację programu praktyk zawodowych na poziomie Jednostki odpowiada powoływany przez Rektora kierunkowy koordynator ds. praktyk. Koordynator jest odpowiedzialny za informowanie studentów o zasadach realizacji praktyk; nadzór nad dokumentacją praktyki zawodowej; kontakt z opiekunami praktyk; hospitowanie praktyk; rejestrowanie w systemie uczelnianym wyników praktyk i archiwizowanie dokumentacji; przygotowywanie rocznych raportów dot. realizacji praktyk zawodowych oraz przygotowanie i modyfikacja kart praktyk. Koordynator kierunkowy współpracuje z dziekanem i uczelnianym koordynatorem ds. praktyk. Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje opiekuna praktyk na kierunku umożliwiają prawidłową ich realizację.

W Jednostce przyjęto następujący tryb informowania studentów o procedurze realizacji praktyk. Na początku semestru zimowego odbywają się spotkania dotyczące praktyki zawodowej. Studenci otrzymują też wiadomości e-mail ze informacjami o praktykach, regulacjach obowiązujących w tej sferze na Uczelni wraz z kompletem niezbędnej dokumentacji. Koordynator kierunkowy podaje informacje o bazie firm, konsultacjach dot. formalności związanych z praktykami oraz pomocy oferowanej praktykantom przez biuro karier. Koordynator praktyk ma wyznaczony przynajmniej jeden dzień w tygodniu, w którym jest bezpośrednio dostępny dla studentów. Na bieżąco możliwy jest kontakt telefoniczny i mailowy, także za pośrednictwem komunikatorów internetowych (rozmowy online – platforma BlackBoard, Webex, Skype).

Kryteria doboru miejsc praktyk zostały sprecyzowane i podane m.in. w kartach przedmiotu. W doborze miejsc praktyki bierze się pod uwagę możliwość osiągnięcia zakładanych dla praktyk efektów uczenia się. Miejsca odbywania praktyki są dobierane tak, by umożliwiły studentom poznanie reguł zarządzania czasem, wykonywania zadań zgodnie z harmonogramem, stosowania w praktyce analiz ilościowych i jakościowych, umiejętność identyfikowania i rozstrzygania dylematów związanych z wykonaniem zawodu, mają także ułatwić wypracowanie potrzeby ciągłego doskonalenia kompetencji zawodowych. Studenci mogą odbywać praktykę zawodową w jednostkach, których działalność związana jest z kierunkiem. W szczególności, studenci mogą realizować praktyki zawodowe w poszczególnych działach przedsiębiorstw odpowiedzialnych za

kierowanie organizacją, zarządzanie zasobami ludzkimi, marketing i księgowość. takich jak kadry, dział marketingu, księgowość i dział administracyjno-gospodarczy. Możliwe jest odbywanie praktyki w więcej niż jednym miejscu. Praktyka zawodowa może być również realizowana za granicą.

Wykaz rekomendowanych miejsc praktyk przygotowany przez biuro karier uwzględnia liczne przedsiębiorstwa stosujące nowoczesne koncepcje zarządzania i funkcjonujących na dużą skalę. Uczelnia posiada umowy z podmiotami zewnętrznymi dotyczące wieloletniej współpracy w zakresie organizacji praktyk. Lista zakładów pracy dostępnych dla praktykantów jest aktualizowana raz w semestrze. Liczba i zróżnicowanie miejsc praktyk dostępnych dla studentów są w pełni wystarczające dla zapewnienia odpowiedniego doboru miejsc praktyk. Dopuszcza się również odbywanie praktyk w organizacjach spoza listy. W tym ostatnim przypadku podstawą jest przedłożenie przez studenta dokumentacji potwierdzającej charakterystykę zakładu pracy. Studenci kierunku najczęściej wybierają miejsce praktyk samodzielnie. Miejsca praktyk są weryfikowane przez koordynatora pod kątem możliwości osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się na podstawie dokumentacji przedłożonej przez studenta. Koordynator kierunkowy każdorazowo indywidualnie akceptuje wskazany przez studenta zakład. Uczelnia jest w stanie, mimo szerokiej oferty kształcenia na kierunku zarządzanie, zapewnić miejsca praktyk dla studentów, a w przypadku samodzielnego wskazania przez studenta miejsca odbywania praktyki, koordynator zatwierdza to miejsce w oparciu o formalnie przyjęte kryteria.

Na kierunku praktyki są realizowane w jednostkach, których działalność związana jest z tym kierunkiem. Studenci często są kierowani na praktyki do przedsiębiorstw i instytucji, o ugruntowanej renomie i pozycji rynkowej, z którymi Uczelnia ma podpisane długoterminowe porozumienia o współpracy. Studenci odbywają praktyki zarówno w firmach i instytucjach, głównie w województwie podkarpackim. W roku akademickim 2019/2020 studenci realizowali praktyki m.in. w: Nestlé Polska S.A., Exacto sp. z o.o., Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, H&M Hennes & Mauritz Sp. z o.o. Praktyki są również realizowane zagranicą, m.in. w Czechach, Niemczech, Estonii, Grecji, Hiszpanii, Francji i Turcji. Profil podmiotów, w których realizowane są praktyki zawodowe jest zgodny z kierunkiem.

Przed rozpoczęciem praktyki koordynator pomaga studentowi w przygotowaniu arkusza praktyki zawodowej. Dokument przekazywany jest do zakładu pracy wraz z kartą przedmiotu. Zakład pracy potwierdza czy charakterystyka, zakres działalności oraz wyposażenie stanowisk pracy umożliwią studentowi osiągnięcie poszczególnych efektów uczenia się. W arkuszu praktyki opiekun ze strony zakładu pracy określa swoje kwalifikacje predysponujące go opieki nad praktykantem. Na podstawie informacji potwierdzonych w arkuszu koordynator podejmuje decyzję o realizacji praktyki w określonym zakładzie pracy. Na tej podstawie podpisywane jest trójstronne porozumienie pomiędzy Uczelnią, zakładem pracy i studentem.

Praktyki realizowane są głównie w okresie wakacyjnym. Dopuszcza się też możliwość odbywania praktyk w czasie roku akademickiego w dniach wolnych od zajęć. W trakcie praktyk zawodowych w zakładach pracy przeprowadzane są hospitacje mające na celu weryfikację prawidłowego przebiegu praktyki zawodowej. Tryb hospitacji został sprecyzowany w uczelnianym regulaminie praktyk. Dokumentacja praktyk szczegółowo określa obszary weryfikacji i standardy oceny przebiegu wizytacji.

Student jest zobowiązany do wypełnienia dziennika praktyk ukierunkowanego na osiągnięcie określonych efektów uczenia się. W dziennikach praktyk student szczegółowo określa

charakterystykę przedsiębiorstwa i działu, w którym realizowana jest praktyka, sposób osiągania zakładanych efektów uczenia się oraz realizowane czynności w układzie dziennym. Sprawozdawczość jest prowadzona bardzo wyczerpująco. Pracodawca ma również możliwość wyrażenia opinii o praktykancie wedle szczegółowo określonych kryteriów.

Koordinator kierunkowy zalicza studentowi praktykę zawodową na podstawie złożonych przez studenta dokumentów: dziennika praktyk, arkusza praktyki zawodowej, arkusza oceny w którym opiekun z ramienia zakładu pracy potwierdza stopień osiągnięcia przez praktykanta poszczególnych efektów uczenia się oraz ewentualnie portfolio (przykładów zadań zrealizowanych przez studenta podczas praktyki zawodowej). W protokołach zaliczeniowych praktyk stwierdzono znaczne zróżnicowanie ocen praktyki zawodowych w poszczególnych rocznikach, co wskazuje na rzetelne i zindywidualizowane podejście do weryfikacji efektów uczenia się na tym module kształcenia.

Regulamin studenckich praktyk zawodowych przewiduje możliwość zaliczenia efektów uczenia się przypisanych do praktyk zawodowych na podstawie posiadanego doświadczenia zawodowego, pod warunkiem, że „...prowadzona przez studenta działalność zawodowa umożliwiła mu realizację efektów uczenia się określonych w programie praktyki...”. Jeżeli student jest pracownikiem zakładu pracy, może odbywać praktyki w tym zakładzie na podstawie zaświadczenie pracodawcy, który poświadcza osiągnięcie, zakładanych dla praktyki zawodowej, efektów uczenia się. W celu uzyskania zaliczenia praktyki zawodowej na podstawie prowadzonej działalności zawodowej student zobowiązany jest złożyć formularz potwierdzający osiągnięcie efektów uczenia się zgodnych z kartą praktyki dla danego kierunku, poziomu, profilu i rocznika studiów. W tym przypadku dopuszcza się możliwość przeprowadzenia egzaminu, na którym sprawdzany jest stopień osiągnięcia efektów uczenia się określonych w karcie praktyki. Takie rozwiązanie wymaga dopracowania trybu zaliczania praktyki zawodowej z uwzględnieniem zarówno możliwości osiągnięcia przez studenta zakładanych dla praktyki efektów uczenia się, jak również trybu weryfikacji osiągnięcia tych efektów. W związku z powyższym rekomenduje się dostosowanie obowiązujących na Uczelni regulacji w tym zakresie do warunków określonych w stanowisku interpretacyjnym PPKA nr 4/2020 dot. zaliczania efektów uczenia się przypisanych do praktyki zawodowej na podstawie pracy zawodowej studenta.

Ewaluacja praktyk zawodowych opiera się na kilku sformalizowanych działaniach. Przede wszystkim, koordinator kierunkowy po zakończeniu każdego roku akademickiego przygotowuje sprawozdanie z przebiegu praktyk. Z raportu „Analiza dzienników praktyk VI-IX r. akademickim 2018/2019” przygotowanego przez Zespół Analityczny WSliZ wynika, że studenci są zadowoleni z odbywanych praktyk. Doceniają możliwość poznania praktycznych aspektów funkcjonowania konkretnych organizacji. Problemy w realizacji praktyki zawodowej pojawiają się sporadyczne (1-2 przypadki rocznie) i odnoszą się zwykle do zakresu realizowanych przez praktykanta prac. Problemy te są na bieżąco rozwiązywane dzięki interwencji koordynatora.

W ramach doskonalenia systemu organizacji praktyk zawodowych w roku akademickim 2020/2021 wprowadzono procedury dotyczące zaliczenia praktyki zawodowej na podstawie aktywności zawodowej studenta w organizacji za granicą. Rekomenduje się dostosowanie tych procedur do stanowiska interpretacyjnego Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej nr 4/2020 z dnia 2 lipca 2020 r. odnośnie zaliczania efektów uczenia się przypisanych do praktyki zawodowej na podstawie pracy zawodowej studenta.

Wszelkie działania odnoszące się do praktyki zawodowej, w tym spotkania informacyjne, kontakty z przedsiębiorstwami oraz komunikacja w miejscu realizacji praktyki, są realizowane dwutorowo – w języku polskim i w języku angielskim.

W związku z zagrożeniem epidemicznym obecnie w Jednostce przyjęto możliwość częściowej realizacji praktyki zawodowej w formie zdalnej z zastrzeżeniem, że określone efekty uczenia się są możliwe do osiągnięcia w trybie zdalnym.

### **Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)**

Kryterium spełnione

#### **Uzasadnienie**

Treści programowe realizowane na kierunku odpowiadają aktualnemu stanowi wiedzy w zakresie dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek. Treści te są ujęte w sylabusach w odpowiednio rozwiniętej formie, wsparte właściwie dobraną literaturą przedmiotu. Zarówno treści programowe, jak i czas przeznaczony na studia pozwalają na osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Wymiar zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich jest właściwy.

Struktura programu studiów z punktu widzenia wymiaru czasowego przyjętego dla poszczególnych przedmiotów i modułów kształcenia oraz sekwencji ich realizacji jest prawidłowa. Formy prowadzonych zajęć są zróżnicowane i dostosowane do charakteru przedmiotów. Studenci mają możliwość wyboru zajęć dydaktycznych w wymiarze przekraczającym 30% łącznej liczby punktów ECTS dla całych studiów. Program studiów przewiduje naukę języka obcego. Nakład pracy studentów mierzony punktami ECTS dla całych studiów i poszczególnych przedmiotów jest właściwy z punktu widzenia osiągnięcia założonych efektów uczenia się.

W sylabusach przedmiotów wskazano odpowiednio dobrane do każdego z nich metody kształcenia. Pozwalają one na realizację założonych efektów uczenia się, motywują one studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania, w szczególności umożliwiają kształtowanie umiejętności o charakterze praktycznym. Studenci wykonują szereg zadań w ramach pracy własnej, co pozwala na kształtowanie umiejętności samodzielnej pracy i aktywności w procesie uczenia się. Organizacja procesu nauczania przewiduje odpowiedni wymiar czasu na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę osiągnięcia efektów uczenia się.

Dzięki możliwościom, jakie dają wykorzystywane przez Uczelnię narzędzia umożliwiające kształcenie na odległość, efekty uczenia się deklarowane w sylabusach są możliwe do osiągnięcia i weryfikacji. Interakcja ze studentami oraz możliwość podziału na grupy w trakcie zajęć i tym samym realizacji części zajęć w mniejszych zespołach, daje możliwość osiągnięcia efektów uczenia się związanych ze współdziałaniem z innymi osobami w ramach prac zespołowych czy pełnieniem różnych ról w zespołach (umiejętnościami współpracy w grupie). Dzięki wykorzystywanym narzędziom, możliwe jest tworzenie wirtualnych pokoi, tj. podzielenie grupy na podgrupy, w których poszczególne osoby pracują ze sobą nie widząc i nie słysząc pozostałych uczestników. W ten sposób można rozdać każdemu z zespołów inne zadania czy studia przypadków (case study), nad którymi mogą pracować w mniejszych grupach. Prowadzący może przemieszczać się pomiędzy tymi grupami, sprawdzać postęp ich pracy, udzielać konsultacji czy prezentować lub udostępniać w nich dodatkowe materiały.

Co więcej, prowadzący może przekazać danemu studentowi uprawnienia do udostępnienia aplikacji, ekranu ze swojego komputera lub dać prawo pisania po tablicy czy udostępnianych materiałach. Dostępne są również rozbudowane funkcje interakcji z uczestnikami. W trakcie zajęć można czatować, zadawać pytania, zgłaszać się do odpowiedzi (podniesienie ręki) czy delegować zadania. Narzędzia wykorzystywane przez Uczelnię do zdalnej nauki umożliwiają ponadto oddanie studentowi roli prezentera, tak więc możliwa była weryfikacja efektów uczenia się odnoszących się do umiejętności wystąpień, prezentacji i dyskusji.

Praktyki zawodowe są realizowane w oparciu o formalnie przyjęte i dostępne dla studentów zasady obejmujące wszystkie niezbędne elementy. Kwestie merytoryczne zostały kompleksowo uporządkowane. Infrastruktura miejsc odbywania praktyk, kompetencje koordynatora ds. praktyk oraz metody weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia się są prawidłowe i umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się.

Organizacja i nadzór nad realizacją praktyk odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte, szczegółowe i dostępne dla studentów zasady obejmujące: wskazanie osób, które odpowiadają za organizację i nadzór oraz określenie ich zadań i odpowiedzialność; kryteria, które muszą spełniać placówki, w których studenci odbywają praktyki; reguły zatwierdzania miejsca odbywania praktyki samodzielnie wybranego przez studenta; procedurę potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w miejscu pracy oraz zakres współpracy koordynatora z organami Uczelni. Zwraca uwagę precyzyjny system dokumentacji praktyk zawodowych, z uwzględnieniem ważnych elementów umożliwiających dokładną weryfikację osiągania przez praktykanta zakładanych efektów uczenia się. Treści programowe, wymiar i punktacja ECTS, a także umiejscowienie w planie studiów i dobór miejsc praktyk na kierunku umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a także sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań są trafnie dobrane. Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje koordynatora ds. praktyk nie budzą wątpliwości. Infrastruktura i wyposażenie miejsc odbywania praktyk są zgodne z potrzebami procesu uczenia się, umożliwiają osiągnięcie efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk. Sylabus praktyk jest skonstruowany prawidłowo i uwzględnia podstawowe elementy.

### **Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia**

-

### **Zalecenia**

-

### **Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie**

#### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3**

Warunki rekrutacji kandydatów na studia w Uczelni prowadzącej kierunek określone są w przyjmowanych na dany rok akademicki uchwałach Senatu. Odrębną uchwałą określone są zasady

przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad. Uchwały te są dostępne na stronie BIP Uczelni oraz na portalu Uczelni w zakładce dotyczącej rekrutacji.

Podstawowym warunkiem formalnym przyjęcia na studia I stopnia jest posiadanie świadectwa maturalnego lub świadectwa dojrzałości. Od kandydatów, którzy ukończyli szkołę średnią za granicą wymagane jest świadectwo lub inny dokument uznany za równoważny polskiemu świadectwu dojrzałości. Przyjęcia na studia I stopnia dokonywane są do wysokości limitu określonego przez Uczelnię w oparciu o postępowanie kwalifikacyjne oparte na ocenach uzyskanych przez kandydata z języka polskiego, języka obcego nowożytnego, matematyki oraz geografii/historii.

Na studia II stopnia może być przyjęty kandydat posiadający tytuł licencjata, inżyniera, magistra lub równorzędny upoważniający do podjęcia nauki na studiach wyższych w innym kraju niż miejsce jego nadania. Przyjęcia odbywają się do wysokości limitu określonego przez Uczelnię według kolejności złożenia wszystkich wymaganych dokumentów w określonym terminie. Kandydaci, którzy ukończyli inny kierunek studiów niż zarządzanie, mogą zostać zobowiązani przez dziekana do uzupełnienia różnic programowych. Różnice programowe mają pozwolić kandydatowi na uzyskanie efektów uczenia się niezbędnych do kontynuowania kształcenia na kierunku.

Tak określone warunki rekrutacji na studiach I i II stopnia spełniają wymagania formalne określone w przepisach i umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Stosowane zasady są przejrzyste i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku.

W Uczelni opracowano i wdrożono regulacje określające zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Potwierdzaniem efektów uczenia się zajmują się komisje kierunkowe, w skład których wchodzi prodziekan oraz nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na danym kierunku. Szczegółowe informacje dla kandydatów zainteresowanych przyjęciem na studia w trybie potwierdzania efektów uczenia się zamieszczone są na portalu Uczelni w zakładce dotyczącej rekrutacji.

W Regulaminie studiów określone zostały warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej. Określają one w szczególności zasady dokonania zmiany kierunku, specjalności i formy studiów w ramach Uczelni. Przepisy te stwarzają także możliwość przeniesienia się studenta z innej uczelni, w tym zagranicznej. Nakładają w tym przypadku na studenta obowiązek zaliczenia różnic programowych w celu osiągnięcia wymaganych efektów uczenia się. Uczelnia stwarza także możliwość uznania efektów uczenia się uzyskanych przez studenta realizującego część studiów na innym kierunku lub w innej uczelni, w tym zagranicznej. W celu udzielania studentom wsparcia w tym zakresie w Uczelni został powołany koordynator ds. europejskiego systemu transferu punktów ECTS.

Wskazane zasady i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej, są kompleksowe i pozwalają na identyfikację tych efektów oraz ocenę ich adekwatności w odniesieniu do przyjętych w programie ocenianego kierunku studiów.

Zasady i procedury dyplomowania zostały określone w zarządzeniu Rektora. Regulują one w szczególności zasady przydziału studentów do grup seminaryjnych, warunki podjęcia i realizacji prac dyplomowych, wymagania merytoryczne i formalne odnoszące się do tych prac, warunki dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego oraz zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego.

Na kierunku studenci są zobowiązani do przygotowania pracy dyplomowej. Jest ona przygotowywana pod kierunkiem promotora, który posiada co najmniej stopień naukowy doktora. Studenci mają możliwość wyboru promotora. Seminarium dyplomowe jest prowadzone przez dwa ostatnie semestry studiów. Tematy prac dyplomowych zatwierdza promotor po konsultacji z dziekanem. Oceny pracy dyplomowej dokonuje promotor oraz recenzent. Prace dyplomowe sprawdzane są pod kątem rzetelności ich sporządzenia za pomocą Jednolitego Systemu Antyplagiatowego. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją, w skład której wchodzi: dziekan/prodzikan jako przewodniczący, promotor pracy dyplomowej oraz recenzent. Egzamin dyplomowy obejmuje: zaprezentowanie pracy dyplomowej przez studenta, przedstawienie przez recenzenta opinii o pracy, odpowiedź studenta na dwa pytania problemowe z zakresu kierunkowych efektów uczenia się i jedno pytanie z zakresu pracy dyplomowej.

Stosowane w Uczelni zasady i procedury dyplomowania są trafne i zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów. W celu poprawy jakości kształcenia rekomenduje się zwracanie uwagi na szersze uzasadnienia ocen wystawianych przez opiekuna pracy dyplomowej i recenzenta oraz przypadki występowania zbyt dużych rozbieżności tych ocen.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się określone są w Regulaminie studiów. Przewiduje on, że ocenie podlegają wszystkie formy zajęć w ramach przedmiotów przewidzianych planem studiów. Kryteria i sposoby oceny podawane są w sylabusach przedmiotów oraz w trakcie zajęć. Warunkiem otrzymania oceny pozytywnej z danej formy zajęć jest osiągnięcie przez studenta wszystkich efektów uczenia się określonych dla tej formy zajęć. Studentowi, który nie uzyskał zaliczenia/nie zdał egzaminu w terminie podstawowym przysługuje prawo do jednego zaliczenia/egzaminu poprawkowego. Egzaminy/zaliczenia w terminie poprawkowym nie powinny odbywać się wcześniej niż przed upływem tygodnia od daty ogłoszenia wyników terminu podstawowego. Student, który nie uzyskał zaliczenia lub nie złożył egzaminu w terminie poprawkowym, może ubiegać się o wpis warunkowy bądź powtarzanie semestru. Zaliczenia semestru oraz wpisania studenta na kolejny semestr dokonuje dziekan a informacja o zaliczeniu/nie zaliczeniu semestru podawana jest do wiadomości studentów w systemie teleinformatycznym Uczelni. Dziekan i prodziekani dokonują kontroli warunków i przebiegu egzaminów/zaliczeń.

Możliwości jakie daje kształcenia na odległość pozwala w pełni odtworzyć sytuację pracy ze studentami na zajęciach tradycyjnych, a tym samym kształcić na odległość z zapewnieniem zgodności efektów uczenia się deklarowanych w sylabusach. Jedyną wątpliwość budził fakt określonych w sylabusach metod weryfikacji efektów uczenia się. W sytuacji, gdy nauczanie zdalne, a tym samym zdalne zaliczanie poszczególnych efektów uczenia się, nie było możliwe lub było trudne w zastosowaniu w odniesieniu do dotychczasowych zapisów w sylabusie, istniała możliwość zmiany formy weryfikacji wiedzy/umiejętności, wskazanych w sylabusie, o czym poinformowani zostali zarówno prowadzący, jak i studenci. W takich sytuacjach prowadzący miał możliwość zgłoszenia zmiany metody weryfikacji efektu (np. z formy ustnej na pisemną czy z pytań opisowych na test itp.), co zgłaszane było poszczególnym Prodziekanom, celem aktualizacji sylabusu. Zmiany wprowadzane były jedynie w sytuacji braku możliwości realizacji zaliczenia czy egzaminu według wcześniejszych zapisów. Postępowanie takie było zgodne z dokumentem opublikowanym w maju na stronach MNiSW pn. „Środowiskowe wytyczne w związku z częściowym przywracaniem działalności uczelni” i podtrzymanym przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego.

Dla studentów z niepełnosprawnością zapewnione są możliwości adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się dostosowane do ich potrzeb. Osoby z niepełnosprawnością mogą w szczególności występować o zmianę form zdawania egzaminów/uzyskiwania zaliczeń, przedłużenie czasu trwania egzaminów/zaliczeń, indywidualnej organizacji egzaminu uwzględniającej potrzeby studenta z niepełnosprawnością.

Wskazane zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zapewniają równe traktowanie wszystkich studentów.

Nauczyciele i inne osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne przekazują w ciągu 7 dni informacje o wynikach egzaminu/zaliczenia w formie elektronicznej do dziekanatu. Informacje te są dostępne dla studentów za pomocą Wirtualnej Uczelni. Student ma prawo wglądu do swojej pracy egzaminacyjnej/zaliczeniowej, połączonego z uzyskaniem uzasadnienia otrzymanej oceny. Student, który otrzymał z zaliczenia/egzaminu ocenę niedostateczną i nie zgadza się z otrzymaną oceną, może złożyć wniosek o dopuszczenie do egzaminu komisyjnego.

W sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się studenci mogą uzyskać pomoc opiekuna kierunku lub dziekana/prodzikana. Jednocześnie w Uczelni zostały przyjęte zasady przeprowadzania egzaminów i zaliczeń, mające zapobiegać zachowaniem nieetycznym. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w sposobie przeprowadzania egzaminu/zaliczenia egzamin/zaliczenie może zostać anulowany, a nowy termin egzaminu/zaliczenia oraz egzaminatora wyznacza dziekan. W sytuacji, gdy zachowanie studenta lub prowadzącego jest nieetyczne lub niezgodne z prawem sprawa kierowana jest do rzecznika spraw dyscyplinarnych, odpowiednio ds. studentów lub ds. nauczycieli.

Wprowadzone w Uczelni zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się są prawidłowe. Zapewniają bezstronność i przejrzystość procesu weryfikacji, równe traktowanie studentów, wiarygodność i porównywalność ocen, dostęp do informacji o nich oraz określają postępowanie w sytuacjach konfliktowych i związanych z nieetycznym postępowaniem.

Na kierunku stosowany jest zróżnicowany zestaw metod weryfikacji i oceny efektów uczenia się. Metody te zostały określone w kartach przedmiotów odrębnie dla każdego z trzech zakresów, dla których zostały sformułowane efekty uczenia się. Służą one do bieżącej kontroli postępów w nauce i stanowią podstawę zaliczania przedmiotów i etapów studiów. Weryfikacja wiedzy studentów przeprowadzana jest najczęściej w oparciu o testy, pytania opisowe, zadania (pytania) otwarte i zamknięte, egzaminy ustne. Do weryfikacji umiejętności i kompetencji społecznych stosowane są w szczególności: zadania praktyczne, zadania (pytania) otwarte, projekty, studia przypadku, rozwiązywanie problemów decyzyjno-ilościowych. Weryfikacja i ocena umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej dokonywana jest w szczególności w laboratoriach specjalistycznych stwarzających możliwość wykorzystania zaawansowanych technik informacyjno- komunikacyjnych oraz w ramach praktyki zawodowej.

Końcowa weryfikacja osiągnięcia przez studenta założonych dla kierunku efektów uczenia się i ocena stopnia ich realizacji następuje przez ocenę pracy dyplomowej oraz egzamin dyplomowy. Bierze ona pod uwagę wartość merytoryczną pracy i zakres spełnienia wymogów formalnych. Ze względu na praktyczny profil kształcenia na kierunku prace dyplomowe mają charakter teoretyczno-empiryczny, często z częścią o charakterze praktycznym. Proces dyplomowania nastawiony jest w przeważającej

mierze na weryfikację efektów uczenia się zarówno w zakresie aplikacyjnych elementów wiedzy, jak i przede wszystkim umiejętności.

Weryfikacja i ocena efektów uczenia się przyjętych dla praktyk zawodowych dokonywana jest przez ich opiekuna. Zaliczenie to dokonywane jest na podstawie Dziennika praktyk oraz arkusza oceny, w którym opiekun zatwierdza zrealizowane podczas praktyki zawodowej efekty uczenia się. Uczelnia przeprowadza wycinkowe kontrole praktyk zawodowych mające na celu sprawdzenie prawidłowości ich przebiegu.

W odniesieniu do nauki języka obcego weryfikowane i oceniane są umiejętności językowe w zakresie komunikowania się w formie ustnej i pisemnej. Wykorzystuje się w tym celu standardy stosowane w ramach egzaminów międzynarodowych. Weryfikuje się opanowanie języka obcego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów I stopnia oraz B2+ w przypadku studiów II stopnia.

Ze względu na fakt, że wykorzystanie metod i technik kształcenia na odległość ma miejsce na kierunku jedynie charakter pomocniczy, końcowa weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się przyjętych dla danych przedmiotów dokonywana jest w siedzibie uczelni. Stosowanie tych zasada zmieniło się w okresie pandemii i spowodowało konieczność przejścia na nauczanie hybrydowe bądź zdalne z większości przedmiotów.

Stosowany w Uczelni system weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia efektów uczenia się ma charakter kompleksowy, stosowane w jego ramach metody są zróżnicowane i odpowiednio dobrane do charakteru przedmiotów i zapewniają skuteczną weryfikację osiągnięcia wszystkich efektów.

Jako forma weryfikacji efektów uczenia się dominują prace pisemne. Tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów dostosowane są do charakteru przedmiotu. Nauczyciele akademicy dokonujący weryfikacji efektów uczenia się są zobowiązani do przechowywania tych prac przez okres 6 miesięcy od zakończenia semestru. Analiza tych prac wskazuje, że efekty uczenia się w zakresie wiedzy znajdują w nich swoje odzwierciedlenie poprzez udzielanie odpowiedzi na pytania otwarte bądź zamknięte dotyczące wymienienia, opisu, uzasadnienia, zdefiniowania, porównania, omówienia, wyjaśnienia pojęć, scharakteryzowania, podania przykładów, przedstawienia określonych zjawisk, procesów, zdarzeń itd. Efekty uczenia się znajdują odzwierciedlenie w pracach etapowych i końcowych najczęściej w postaci rozwiązania zadania, dokonania analizy, przeprowadzenia oceny czy rozwiązania postawionego problemu. W pracach projektowych opartych na przeprowadzeniu analizy, studium przypadku, czy projektu wdrożeniowego zmierza się do osiągnięcia efektów w zakresie pogłębionej wiedzy i umiejętności jej wykorzystania dla rozwiązania praktycznych problemów. W projektach o charakterze zespołowym swoje potwierdzenie znajdują efekty uczenia się w zakresie kompetencji społecznych dotyczące organizacji pracy w zespole i prezentacji jej wyników. W dziennikach praktyk opisane są czynności i wskazane zadania związane z zastosowaniem nabytej wiedzy i umiejętności w warunkach praktycznych.

Prace dyplomowe powstające na kierunku składają się z części teoretycznych, w których ramach studenci wykazują się zakresem pogłębionej wiedzy oraz praktycznych wymagających wykazania się umiejętnością zastosowania odpowiednich metod badawczych, a w szczególności gromadzenia informacji i danych, ich opracowania, analizy, sformułowania wniosków oraz sporządzenia pracy zgodnie z określonymi przez Uczelnię wymogami. Dużą wagę przywiązuje się w ramach sprawdzianów do nadania pracom charakteru praktycznego polegającego na własnym wkładzie w przeprowadzenie analizy, ocen, porównań, poszukiwaniu rozwiązań opisywanej sytuacji, prezentacji autorskich pomysłów na realizację opisywanych zagadnień.

Tematyka prac dyplomowych obronionych na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia w 2019 i 2020 r. wskazuje, że dotyczyły one w większości zagadnień z zakresu zarządzania (zarządzanie personelem, systemy motywowania, komunikacja marketingowa) oraz w mniejszym zakresie ekonomii i finansów (budżet państwa, gospodarka finansowa gminy, kryptowaluty). Niektóre prace były jednak ewidentnie osadzone w dyscyplinie ekonomia i finanse - np. Kredyty hipoteczne w Polsce, Finansowanie oświaty na przykładzie gminy ..., Leasing operacyjny jako forma finansowania. Analiza wylosowanych i poddanych ocenie prac dyplomowych wskazuje, że część z nich jest dostosowana do praktycznego profilu studiów, ale część ma charakter prac odpowiadających profilowi ogólnoakademickiemu.

Można zatem stwierdzić, że efekty uczenia się przyjęte dla kierunku i poszczególnych przedmiotów znajdują odpowiednie odzwierciedlenie w pracach etapowych, końcowych, projektach oraz pracach dyplomowych. Stawiany w tych pracach poziom wymagań jest właściwy dla odpowiednio studiów I i II stopnia, a ich zakres z reguły dostosowany jest do praktycznego profilu. Rekomenduje się jednak zwrócenie większej uwagi na praktyczny charakter wszystkich prac dyplomowych.

Uczelnia dokonuje okresowo monitoringu losów absolwentów kierunku opierając się na raportach ogólnopolskiego systemu monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwenta szkół wyższych oraz własnych raportów z badań prowadzonych przez zespół ds. edukacji. Analizy przeprowadzone w oparciu o te źródła wskazują, że absolwenci znajdowali zatrudnienie, a ich średnie zarobki brutto kształtowały się na poziomie około 77% średnich zarobków w powiatach zamieszkania. Potwierdza to relatywnie wysoki stopień przydatności efektów uczenia się osiągniętych na kierunku, przede wszystkim w zakresie zdobytych umiejętności o charakterze praktycznym, w tym w wyniku odbytych w trakcie studiów praktyk zawodowych. Badania losów absolwentów kierunku wskazały także, że stopień przydatności na rynku pracy efektów uczenia się osiągniętych przez studentów jest zadowalający, a ich sytuacja na rynku pracy polepszyła się w wyniku studiowania w Uczelni.

Studenci kierunku są zaangażowani w przedsięwzięcia o charakterze naukowym. Publikują prace naukowe (m.in. na blogu naukowym uczelni), biorą udział z referatami w kongresach naukowych i konferencjach oraz w konkursach krajowych i uczelnianych (m.in. na prace dyplomowe). Zakres tej aktywności jest umiarkowany – na przestrzeni ostatnich 4 lat obejmował pojedyncze ze wskazanych aktywności w skali roku.

### **Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)**

Kryterium spełnione

#### **Uzasadnienie**

Tryb i warunki rekrutacji kandydatów na studia I i II stopnia są spójne i przejrzyste. Pozwalają na ich selekcję z punktu widzenia możliwości osiągnięcia efektów uczenia się przyjętych dla tego poziomu studiów. Zapewniają one równoprawne traktowanie wszystkich osób.

Uczelnia wprowadziła regulacje umożliwiające identyfikację i ocenę efektów uczenia się uzyskanych poza systemem szkolnictwa wyższego. Prawidłowo skonstruowane i stosowane są zasady zaliczenia efektów uczenia się zrealizowanych przez studentów w przypadku przeniesienia z innej uczelni bądź odbycia części studiów w uczelni zagranicznej.

System weryfikacji i oceny osiągania efektów uczenia się dla poszczególnych przedmiotów oraz etapów i całych studiów jest prawidłowy skonstruowany i stosowany. Zapewnia motywowanie studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania. Procedura dyplomowania umożliwia dostosowanie tematów prac dyplomowych do dyscyplin naukowych, do której został przyporządkowany kierunek i ich praktycznego profilu oraz ocenę efektów uczenia się związanych z pracą dyplomową.

Zasady weryfikacji i oceny efektów uczenia się zapewniają równe traktowanie wszystkich studentów. Studenci otrzymują informację zwrotną o wynikach oceny prac i etapów kształcenia. W przypadku wystąpienia sytuacji konfliktowych mogą występować o komisijną weryfikację swoich postępów w nauce.

Prace etapowe i egzaminacyjne oraz inne udokumentowane zadania wykonywane przez studentów w procesie nauczania potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się przyjętych dla ocenianego kierunku studiów.

#### **Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia**

-

#### **Zalecenia**

-

#### **Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry**

##### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4**

Na kierunku w roku akademickim 2019/20 zajęcia dydaktyczne prowadziło 128 osób. Na kierunku zatrudnionych jest 69 osób (etat), w tym 25 osób z tytułem zawodowym magistra, 33 osoby ze stopniem naukowym doktora, 9 osób ze stopniem naukowym doktora habilitowanego oraz 2 osoby z tytułem naukowym profesora. Dodatkowo 59 osób zatrudnionych jest na podstawie umowy cywilno-prawnej, z czego 14 posiada tytuł zawodowy magistra, 44 posiada stopień naukowy doktora, 2 osoby stopień naukowy doktora habilitowanego oraz 2 osoby z tytułem naukowym. Sytuacja ta w pierwszym odczuciu może budzić niepokój o stabilność zatrudnienia kadry dydaktyczno-naukowej. Przedstawione w czasie wizytacji informacje wskazują jednak, że:

- ok. 60 osób zatrudnionych zawarła już umowy na czas nieokreślony,
- umowę etatową z określonym czasem pracy mają osoby współpracujące z Uczelnią od niedawna (nierzadko jest to dopiero pierwsza umowa z Uczelnią),
- w odpowiednim momencie również i te umowy zostaną przekształcone w umowy na czas nieokreślony,
- osoby zatrudnione na umowę zlecenia to przeważnie wykładowcy-praktycy, którzy nie chcą (albo wręcz nie mogą) wiązać się z Uczelnią etatem, jednak ich udział w realizacji zajęć jest wymagany profilem praktycznym kierunku,

- umowy zlecenia (dydaktyczne) zawierane są na okres jednego semestru i odnawiane co semestr, ale w większości przypadków jest to współpraca długoletnia,
- tylko dla ok. 10 osób rok akademicki 2019/2020 był pierwszym rokiem współpracy z Uczelnią (każda z umów nawiązanych w 2019/2020, jest kontynuowana w bieżącym roku akademickim).

Nauczyciele akademicy oraz praktycy biznesu prowadzący zajęcia w ramach kierunku posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy lub doświadczenie zawodowe w zakresie dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości, umożliwiające prawidłową realizację zajęć, a struktura kwalifikacji (posiadane tytuły zawodowe, stopnie i tytuły naukowe) oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych.

W przypadku 86% kadry zgromadzone doświadczenie dydaktyczne przekracza okres 3 lat. Jak wynika z przedstawionych w czasie wizytacji dokumentów, kwalifikacje osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów i efektów uczenia się. Osoby zatrudnione reprezentują dziedziny i dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty uczenia się na kierunku i odpowiadają one, z punktu widzenia merytorycznego, założonym efektom uczenia się dla kierunku. Przedstawione informacje nt. wielkości i struktury zatrudnienia, a także odpowiedzi na pytania dodatkowe pozwalają na pozytywną ocenę struktury kwalifikacji kadry naukowej i dydaktycznej. W przedłożonych CV poszczególnych pracowników znajduje się wiele dokumentów potwierdzających zdobytą wiedzę i umiejętności, udział w specjalistycznych szkoleniach, odpowiadających treściom programowym, co zapewnia prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się.

Na kierunku zajęcia dydaktyczne prowadzą nauczyciele akademicy aktywni w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, z jaką związane są prowadzone zajęcia oraz dysponujący odpowiednim doświadczeniem zawodowym poza szkolnictwem wyższym (aktywni jako menedżerowie przedsiębiorstw i jednostek samorządu lokalnego). Tym samym zajęcia dydaktyczne na kierunku prowadzi liczny zespół o wysokich oraz odpowiednio różnorodnych kwalifikacjach merytorycznych i kompetencjach zawodowych (praktycznych), co dotyczy także umiejętności i doświadczenia badawczego. Różnorodność kadry (pod względem stażu pracy, kwalifikacji merytorycznych, a także płci i wieku) daje duże możliwości właściwej obsady poszczególnych zajęć dydaktycznych, w tym obsługi procesu dyplomowania (prowadzenie prac licencjackich i magisterskich). Kwalifikacje dydaktyczne nauczycieli akademickich są wysokie i stale doskonalone (na podkreślenie zasługuje zróżnicowany program szkoleń dla kadry akademickiej, dostępny także dla praktyków prowadzących zajęcia dydaktyczne). Uczelnia podejmuje starania w zakresie rozszerzenia współpracy z jednostkami gospodarczymi (kooperacja na rzecz praktyk, promocji zatrudnienia, zlecanie zajęć dydaktycznych osobom z doświadczeniem zawodowym). Praktyczny profil studiów wyraża się w treściach programowych, w ofercie specjalności, w metodach kształcenia oraz w skoncentrowaniu na umiejętnościach przydatnych w lokalnym środowisku pracy. Istnieje wyraźny związek kierunku z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz rynku pracy.

Do najważniejszych osiągnięć dydaktycznych na kierunku zarządzanie należy: opracowanie własnych gier decyzyjnych, kursów distance learning, wykorzystanie Laboratorium Finansowego do prowadzenia zajęć związanych z inwestowaniem na rynkach finansowych, wprowadzenie kursów Szkoły Giełdowej (Podstawy inwestowania na giełdzie i Giełda dla średniozaawansowanych) oraz uruchomienie warsztatów „chcę więcej” jako dodatkowych zajęć dla najzdolniejszych studentów.

Nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia posiadają kompetencje dydaktyczne umożliwiające prawidłową realizację zajęć. Obsada zajęć dydaktycznych przygotowywana jest w oparciu o kilka kryteriów:

- kompetencje dydaktyczne (sprawdzane m.in. za pomocą hospitacji, studenckich ankiet elektronicznych i ankiet Biura Doradztwa Personalnego, a w przypadku nowozatrudnionych nauczycieli - ocena umiejętności dydaktycznych kandydata na etapie rekrutacji),
- dorobek dydaktyczny i naukowy,
- doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią (szczególnie w przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne),
- liczbę godzin pensum dydaktycznego poszczególnych nauczycieli, a także
- wymóg ustawy, aby w ramach programu studiów o profilu praktycznym co najmniej 50% godzin zajęć prowadzonych było przez nauczycieli zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy.

Formy podawcze zajęć (wykłady) oraz seminaria dyplomowe przydziela się samodzielny pracownikom naukowym oraz osobom ze stopniem naukowym doktora. Zajęcia ćwiczeniowe, laboratoryjne, projektowe przydziela się głównie osobom z tytułem zawodowym magistra, ale również doktorom.

Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich oraz pozostałych osób prowadzących zajęcia umożliwia prawidłową realizację zajęć, a obciążenie godzinowe prowadzeniem zajęć nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni jako podstawowym miejscu pracy jest zgodne z wymaganiami. Przy powierzaniu przedmiotów nauczycielom akademickim brane są pod uwagę: udokumentowany dorobek naukowy, kompetencje, specjalizacje oraz doświadczenie zawodowe. Uczelnia preferuje zatrudnienie osób, które obok stopnia naukowego wykazują zawodowe zaangażowanie w praktyce biznesu. Ok. 40% zajęć prowadzą tzw. praktycy, czyli osoby, które aktualnie pracują zawodowo na stanowiskach menedżerskich (w tym we władzach samorządowych) lub prowadzą własne firmy. Aktywność zawodowa wielu pracowników wiąże się z aktywnością doradczą, konsultingową, zasiadaniem w radach nadzorczych, itp.

Równocześnie większość kadry zatrudniona jest na etatach naukowych, co wiąże się z prowadzeniem badań naukowych, przygotowywaniem publikacji i inną aktywnością naukową.

Widoczny jest duży udział magistrów i doktorów w strukturze zatrudnienia kierunku. Jeśli chodzi o ich motywowanie do rozwoju naukowego (w tym podnoszenia stopni naukowych) Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania udziela wielowymiarowego wsparcia w rozwoju naukowym, w tym uzyskaniu stopnia naukowego doktora. W szczególności:

- a) pierwszym krokiem po zatrudnieniu na stanowisku asystenta mającym na celu poznanie planów naukowych oraz zachęcenie do rozwoju, w tym przygotowania doktoratu jest spotkanie z Prorektorem ds. nauki. Młodzi pracownicy, którzy nie posiadają jeszcze skonkretyzowanych planów badawczych otrzymują wsparcie w poszukiwaniu mentora/promotora.
- b) Uczelnia finansuje potrzeby niezbędne do realizacji prac badawczych, wyjazdy na konsultacje naukowe, konferencje, koszty publikacji w czasopiśmie i monografiach (na podstawie wniosków składanych przez pracowników w Dziale Nauki i uzyskaniu pozytywnej opinii Prorektora ds. Nauki).

- c) monitoring postępów w rozwoju naukowym młodych pracowników nauki odbywa się na bieżąco, a raz w roku składane jest przez asystentów sprawozdanie, na podstawie którego dokonywana jest ocena.
- d) Uczelnia pokrywa w pełni koszty postępowań o nadanie stopni naukowych doktora pracowników WSliZ prowadzonych w innych jednostkach, a ponadto przygotowując prace doktorskie asystenci mają możliwość skorzystania z urlopu naukowego czy obniżenia godzin organizacyjnych.
- e) Za pracę naukową i określone w Regulaminie pracy aktywności asystenci otrzymują w ocenie pracowniczej określoną liczbę punktów, na podstawie której dokonywana jest częściowa ocena naukowa. Wśród tych aktywności punktowana jest również praca nad doktoratem
- f) Po pozytywnym zakończeniu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora przyznawana jest Nagroda Prezydenta i Rektora WSliZ.

Nagradzani są również pracownicy, którzy aktywnie uczestniczą w pozyskiwaniu projektów badawczych łączących naukę z praktyką ze źródeł zewnętrznych, takich jak Podkarpackie Centrum Innowacji (PCI), NCBiR oraz innych. Zanim przygotowują projekty do programów oferowanych przez instytucje zewnętrzne mogą skorzystać (np. na przeprowadzenie badań wstępnych czy pilotażu) z finansowania ze środków własnych Uczelni. Ponadto w przygotowaniu tego typu projektów naukowców wspierają działy administracyjne (Biuro Projektów i Kwestura). W ocenie pracowniczej przewidziane są punkty naukowe za pozyskiwanie tego typu projektów oraz ich realizację.

Polityka kadrowa jest zorientowana na budowanie silnych zespołów naukowo-dydaktycznych oraz jest konsekwentnie realizowana. Sposób rekrutacji nauczycieli akademickich i pracowników naukowych, a następnie ich oceny jest przejrzysty. Prowadzona polityka kadrowa promuje aktywność naukową pracowników, motywującą do podnoszenia kwalifikacji, wykorzystania doświadczeń zawodowych w procesie dydaktycznym i zwiększenia internacjonalizacji.

Ocena semestralna pracowników jest elementem oceny pracowniczej. Uzyskane w ramach tej oceny wyniki są przekazywane nauczycielowi akademickiemu drogą elektroniczną lub osobiście. Ocenę semestralną reguluje Zarządzenie Rektora w sprawie określenia zasad przeprowadzania ankiet oraz hospitacji dotyczących oceny semestralnej pracowników dydaktycznych WSliZ.

BDP planuje uruchomienie specjalnych szkoleń z obszaru komunikacji dydaktycznej, które pozwolą nauczycielom doskonalić umiejętność efektywnego komunikowania się z różnymi typami osobowości, radzenia sobie z trudnymi osobowościami i trudnymi sytuacjami mogącymi mieć miejsce w trakcie zajęć dydaktycznych. Ponadto uczestnicy nauczą się, jak skutecznie zarządzać uwagą audytorium oraz nauczą się pracować z głosem. Zdobędą też (lub udoskonalą) umiejętność konstruktywnego moderowania grupy poprzez odpowiednie wzorce komunikacji.

Kadra badawczo-dydaktyczna oraz dydaktyczna poddawana jest ocenie pracowniczej nie rzadziej niż raz na dwa lata (zgodnie z Zarządzeniem Rektora w sprawie wprowadzenia Regulaminu oceny nauczycieli akademickich WSliZ). Systemowi oceny pracowniczej podlegają nauczyciele, którzy w chwili ogłoszenia rozpoczęcia procesu oceny pracowniczej, mają co najmniej półroczny staż pracy i są zatrudnieni na podstawie umowy o pracę.

Powołana przez Senat Komisja ds. Oceny Pracowniczej dokonuje oceny w oparciu o następujące kryteria:

- prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych oraz publikowania ich wyników - na podstawie liczby zebranych punktów za działalność naukową obliczonych przez Dział Nauki

według zasad określonych w regulaminie pracy oraz opinii sporządzonej przez bezpośredniego przełożonego,

- kształcenia i wychowywania studentów - na podstawie opinii studentów wyrażonych w ankiecie,
- uczestniczenia w pracach organizacyjnych Uczelni,
- przestrzegania praw autorskich, praw pokrewnych oraz prawa własności przemysłowej - na podstawie informacji posiadanych przez Dział Nauki o stwierdzonych naruszeniach lub prowadzonych postępowaniach w sprawie naruszeń praw własności intelektualnej przez nauczyciela akademickiego, albo przypadkach nierzetelności naukowej.

Po spotkaniu ocenianego pracownika z Komisją ds. Oceny powstaje protokół, który podsumowuje spotkanie, zawiera oceny, wskazuje cele zawodowe oraz obszary poprawy i rozwoju. Protokół podpisany przez Przewodniczącego Komisji ds. Oceny jest przekazywany pracownikowi. Uzyskanie przez nauczyciela oceny negatywnej stanowi podstawę do zmiany warunków zatrudnienia lub rozwiązania umowy o pracę.

Ważnym kryterium oceny pracowniczej są doświadczenia zawodowe pracowników zdobywane poza uczelnią. Współpraca z podmiotami gospodarczymi i instytucjami polega na:

- 1) Realizacji zleceń komercyjnych dla przedsiębiorstw, wymagających wiedzy eksperckiej i doświadczenia praktycznego osób wykonujących powierzone zadanie (np. przygotowanie opinii o innowacyjności dla przedsiębiorstw realizujących lub wdrażających działania B+R oraz inne opracowania specjalistyczne, w tym biznes plany, aplikacje do instytucji finansujących prace badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw i in.).
- 2) Wykonaniu specjalistycznych usług doradczych dla przedsiębiorstw, objętych programem wsparcia w ramach PO Inteligentny Rozwój, Działanie 2.3.1 Proinnowacyjne Usługi IOB dla Przedsiębiorstw.
- 3) Opracowywaniu ekspertyz dla jednostek samorządowych różnego szczebla.
- 4) Tworzeniu konsorcjów partnerów do wspólnej realizacji projektów akceleryacyjnych dla start-up'ów.
- 5) Angażowaniu pracowników Kolegium jako ekspertów w różnych wydarzeniach dla otoczenia społeczno-gospodarczego, np. w trakcie imprez start-up'owych.
- 6) realizację projektów uczelnianych związanych z otoczeniem społeczno-gospodarczym Uczelni (np. Podkarpacka Platforma Wsparcia Biznesu i Podkarpackie Centrum Innowacji).
- 7) Działalność ośrodka Enterprise Europe Network, stanowiącego ogniwo sieci instytucji wspierających rozwój współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami z państw członkowskich UE (kierownictwo ośrodka oraz kadrę doradczą stanowią pracownicy Kolegium).

Wzorce łączenia potencjału badawczego i biznesowego przekazywane są studentom poprzez następujące działania:

- a) Organizowanie cyklicznych Warsztatów Biznesowych dla zainteresowanych studentów, obejmujących kilkadziesiąt godzin praktycznych zajęć o charakterze warsztatowym z zakresu finansów, rachunkowości, marketingu, prawa i in. Pracownicy kierunku Zarządzanie stanowią trzon kadry wykładowców (zapraszani są również eksperci zewnętrzni) i mogą przekazać wiedzę i podzielić się umiejętnościami wykraczającymi poza zwykły tryb kształcenia akademickiego.
- b) Wsparcie doradcze dla studentów (również dla absolwentów), którzy planują założenie własnej działalności gospodarczej, na każdym etapie rozwoju ich pomysłu biznesowego. Doradztwo indywidualne lub grupowe (zdarza się, że studenci planują wspólnie przedsięwzięcia biznesowe)

jest realizowane głównie przez pracowników skupionych wokół Centrum Transferu Technologii i Przedsiębiorczości, w razie potrzeby z udziałem specjalistów z innych kierunków Uczelni.

- c) Opieka mentorska nad najlepszymi studentami w ramach School of Leaders, polegająca na realizacji indywidualnie dopasowanej ścieżki doradczej, wynikającej z zainteresowań studenta.
- d) Angażowanie studentów do pracy w kołach naukowych, gdzie pracownicy mogą wdrażać różne formy praktycznych działań wpisujących się w otoczenie społeczno-gospodarcze.
- e) Organizowanie wydarzeń/eventów dla studentów o charakterze informacyjnym i promocyjnym z zakresu szeroko rozumianej przedsiębiorczości. Są to m. in. prezentacje firm (np. Deloitte), spotkania z ludźmi biznesu czy spotkania z przedstawicielami instytucji wspierających start-upy.
- f) Zachęcanie studentów do włączania się w konkursy czy wydarzenia okołobiznesowe, jakie adresują do Uczelni zewnątrzni partnerzy (np. konkurs EYe on Tax organizowany przez firmę doradczą EY, hackatony czy konkursy typu startup weekend Fundacji Start-Up Poland).

Rozwój kadry dydaktycznej następuje także poprzez jej udział w kursach, konferencjach. Władze Uczelni popierają intensywnie rozwój kadry naukowej, szczególnie młodych nauczycieli akademickich, którzy mogliby na stałe związać się z Uczelnią i zatrudnić w niej jako podstawowym miejscu pracy. Każdy pracownik Uczelni ma prawo ubiegania się o pomoc związaną z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych i dydaktycznych, może to dotyczyć refundacji udziału w konferencjach, seminariach i szkoleniach na miarę możliwości finansowych Uczelni.

Polityka kadrowa Uczelni zmierza także do zwiększania liczby zagranicznych naukowców zaangażowanych w prace dydaktyczne i badawcze. Jednym z godnych uwagi działań jest dążenie Uczelni do pozyskania zagranicznej kadry (oraz zachęta do pracy na Uczelni powracających do ojczyzny Polaków) poprzez zapewnienie odpowiednich a zarazem zachęcających do przyjazdu warunków bytowych (miejscia noclegowe w hotelu uczelnianym, niskoprocentowane pożyczki na zakup mieszkania/domu, w atrakcyjnej cenie działki pod budowę domu) oraz starania podejmowane z myślą o zapewnieniu dodatkowych warunków dla rodzin (m.in. pomoc w znalezieniu pracy dla partnera).

Ocena pracownika obejmuje ocenę charakteru naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego. Przy ocenie dydaktycznej brana jest pod uwagę opinia studentów dokonana w formie oceny za prowadzone zajęcia.

Studenci mają możliwość dokonania oceny nauczycieli akademickich w semestralnej ankietyzacji. W ramach kwestionariusza oceny studenci oceniają takie aspekty jak: odczucie dotyczące rzetelności przygotowania prowadzącego do prowadzenia zajęć, jasność tłumaczenia omawianych zagadnień, starania prowadzącego zmierzających do zaciekawienia przedmiotem, twórczość, pomysłowość i zaangażowanie prowadzącego, zastosowania różnorodnych metod aktywizacji grupy i korzystania z pomocy dydaktycznych, umiejętność utrzymania dyscypliny w grupie oraz egzekwowania obowiązków od studentów, przejrzystość określenia tematyki zajęć i warunków zaliczenia, a następnie ich przestrzegania, atmosfera w czasie zajęć, gotowość do udzielania odpowiedzi na pytania studentów oraz dostępność wykładowcy poza zajęciami.

Hospitacje zajęć, którym podlegają nauczyciele nowozatrudnieni, ci u których ocena z ankiety elektronicznej w poprzednim semestrze była niższa niż 3,8 oraz osoby wskazane przez Rektora/Dziekana/Prodziekana. Proces hospitacji koordynują Dziekani i Prodziekani poszczególnych, którzy osobiście lub delegując wybrane osoby (np. kierowników katedr/zakładów) oceniają zajęcia wyznaczonych nauczycieli. Spostrzeżenia, uwagi oraz ocena zajęć spisywane są na odpowiednich

formularzach. Wyniki omawiane są z poszczególnymi nauczycielami, którym jednocześnie zalecane są określone działania zmierzające do poprawy jakości prowadzenia zajęć. Formularze przechowywane są w BDP. Syntetyczne opracowanie wyników ankiety jest udostępnione ogółowi studentów w systemie Wirtualnej Uczelni.

Nauczyciele akademicy i inne osoby prowadzące zajęcia są przygotowani do ich realizacji z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, a realizacja zajęć jest na bieżąco kontrolowana przez Uczelnię. Okres pandemii wywołał zwiększone zapotrzebowanie na przygotowanie/doskonalenie kadry dydaktycznej w zakresie umiejętności nauczania na odległość. Organizacja szkoleń zbiorczych (które były wcześniej prowadzone na Uczelni) okazała się mało efektywna. Frekwencja była zazwyczaj niska, pojawiał się problem dopasowania terminów zwłaszcza dla praktyków prowadzących zajęcia (mimo, że szkolenia oferowane były również w godzinach wieczornych). Najlepszym rozwiązaniem okazało się udostępnienie szkoleń w formie wideotutoriali dostępnych na Forum technicznym platformy e-learningowej, a następnie konsultacje indywidualne.

Do narzędzi kształcenia synchronicznego istniały gotowe wideotutoriale, które zostały natychmiastowo przypomniane nauczycielom. Przez cały semestr pracownicy sekcji ds. e-learningu oraz wspierający ich pracownicy Sekcji eksploatacji systemów informatycznych pełnili dyżur 7 dni w tygodniu i udzielali konsultacji indywidualnych. Każdy z pracowników mógł przyjść na konsultacje tradycyjne (nierzadko z własnym sprzętem do zajęć zdalnych) czy umówić się na konsultacje zdalne celem przeprowadzenia sesji testowej i sprawdzenia jakości dźwięku, obrazu i widoku udostępnionych materiałów. Z konsultacji email/fizycznych/telefonicznych skorzystali niemal wszyscy nauczyciele akademicy. Również w okresie sesji egzaminacyjnej pracownicy sekcji ds. e-learningu umieszczali zadania i testy, konfigurowali zasady zaliczenia oraz rozwiązywali pojawiające się problemy na bieżąco dołączając do zajęć.

Od roku akademickiego 2020/2021 Uczelnia zdecydowała się na zmianę narzędzia do nauczania synchronicznego rezygnując z BB Collaborate na rzecz CISCO Webex. Ponieważ narzędzie to nie było wcześniej wykorzystywane (za wyłączeniem instruktorów CISCO w Kolegium Informatyki Stosowanej) tym razem zostały zaplanowane szkolenia online dla nauczycieli.

Przed szkoleniami udostępnione zostały filmy instruktażowe oraz założone konta indywidualne pracowników na platformie, aby mogli przez rozpoczęciem semestru przećwiczyć nowe narzędzie. Jedno z przeprowadzonych szkoleń zostało nagrane oraz udostępnione pracownikom, którzy bądź nie mogli uczestniczyć w szkoleniach bądź chcieli odświeżyć wiadomości.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, jak również wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie oraz studentom, w przypadku niewłaściwego traktowania ze strony wykładowców.

#### **Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)**

Kryterium spełnione

**Uzasadnienie**

Pod względem liczby, kompetencji i doświadczenia dydaktycznego skład osobowy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku jest stabilny i dobrze przygotowany do realizacji procesu nauczania właściwego dla kierunku o praktycznym profilu kształcenia. Cechą kadry jest długoletnie doświadczenie dydaktyczne, kwalifikacje zdobyte w sferze praktycznej i prowadzona aktywna działalność naukowo-badawcza. Pracownicy prowadzą zajęcia zgodnie ze swoim dorobkiem naukowym oraz kompetencjami praktycznymi (np. kompetencje menedżerskie, zarządzanie zespołami, pozyskane w trakcie pracy w jednostkach samorządowych i przedsiębiorstwach prywatnych). Jednostka prowadzi właściwą politykę kadrową, która umożliwia dobry dobór kadry na kierunku zarządzanie.

W jednostce prowadzona jest ocena nauczycieli akademickich (w tym ocena dokonywana przez studentów), która ma bezpośredni wpływ na okresową ocenę nauczycieli akademickich, realizowaną nie rzadziej niż raz na dwa lata.

**Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia**

**Zalecenia**

---

**Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie**

**Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5**

Baza materialna Uczelni jest pojemna i funkcjonalna. Znakomicie prezentuje się zaplecze techniczne, w tym imponujące zaplecze laboratoryjne (studenci uczestniczący w zajęciach w jednym z laboratoriów, mogą posługiwać się sprzętem analogicznym do tego, który jest wykorzystywany w prawdziwych salach tradingowych, sprzętu typowego dla miejsca pracy maklera, brokera czy dealera finansowego; wykonują symulacje transakcji finansowych i zarządzają portfelem inwestycyjnym. Sytuacje te odzwierciedlają rzeczywiste warunki, jakie student może napotkać w swojej potencjalnej przyszłej pracy zawodowej. W Laboratorium finansowym prowadzone są zajęcia z przedmiotów m. in.: *inwestycje giełdowe, rynki finansowe*.

Infrastrukturę Uczelni tworzą dwa kampusy (w Rzeszowie oraz w Kielnarowej) o łącznej powierzchni 26,5 tys. m<sup>2</sup>. Siedziba przy ul. Sucharskiego 2 obejmuje kompleks budynków położonych na 70-cio arowej działce (układ zamknięty z wewnętrznym dziedzińcem). W Kielnarowej koło Rzeszowa znajduje się Centrum Turystyki i Rekreacji WSiLiZ oraz Centrum Edukacji Międzynarodowej (zespół obiektów dydaktycznych i rekreacyjno-sportowych zlokalizowany na kilkunastohektarowej działce).

W skład powierzchni dydaktycznej obiektu w Rzeszowie wchodzi: sala audytoryjna (na 238 miejsc, pow. 260 m<sup>2</sup>) wyposażona w system nagłaśniający, audiowizualny, panel LCD, projektor, rzutnik, wizualizer, notebook itp., 6 sal wykładowych (po 70-140 miejsc, pow. 55-130 m<sup>2</sup>), 10 laboratoriów komputerowych (6 laboratoriów po 14-24 stanowisk oraz 4 laboratoria po 31-57 stanowisk, pow. 36-75 m<sup>2</sup>), specjalistyczne laboratoria komputerowe: CISCO SYSTEMS (CCNA/CCNP, Fundamentals of Security, Wireless, VoIP, MICROSOFT, ORACLE, Centrum Egzaminacyjne PROMETRIC (APTC), Centrum Egzaminacyjne Pearson VUE), 6 sal językowych (po 18-28 miejsc, pow. 27-40 m<sup>2</sup>), 15 sal ćwiczeniowych (po 36-46 miejsc, pow. 44-85 m<sup>2</sup>) wyposażonych w rzutniki i sprzęt audio-video.

Na terenie Uczelni znajdują się również: Klub Akademicki „IQ” (w klubie znajduje się galeria sztuki, scena, dwa ekrany z rzutnikami w tym jeden na scenie do tylnej projekcji; klub posiada estradowe oświetlenie i nagłośnienie), Biblioteka, Read & Relax Room (w którym można skorzystać m.in. z cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej Academica, uczelnianej półki bookcrossingowej, czasopism i książek w wolnym dostępie, gier planszowych, komputerów z dostępem do Internetu, skanera, auto-lektora ułatwiającego dostęp do tekstów drukowanych osobom z dysfunkcją wzroku), zakład poligrafii wyposażony w nowoczesne urządzenia kserograficzne, dwa punkty gastronomiczne, parkingi dla pracowników i studentów WSliZ.

W obiektach Centrum Turystyki i Rekreacji WSliZ w Kielnarowej znajdują się m.in.: 2 sale ćwiczeniowe (po 39 i 54 miejsc), 2 laboratoria komputerowe (po 15 i 25 miejsc), 14 laboratoriów specjalistycznych, sala konferencyjna mieszcząca w zależności od ustawienia od 25 do 45 osób, pokój wykładowców z pełni wyposażonymi stanowiskami pracy, kafejki komputerowe dostępne dla potrzeb studentów przez 12 godzin na dobę do realizacji zadań pracy własnej.

Na terenie Centrum znajduje się największa w woj. podkarpackim, a równocześnie jedna z większych w Polsce, hala rekreacyjno-sportowa (wraz z zapleczem administracyjno-dydaktycznym) o powierzchni 4,7 tys. m<sup>2</sup>. W kompleksie CTiR funkcjonuje także staropolska karczma „Taberna pod Sosnami” oraz Lunch Bar z przekąskami dla studentów. Na terenie obiektu znajdują się duże parkingi dla pracowników i studentów Uczelni.

W budynku dydaktycznym Centrum Edukacji Międzynarodowej w Kielnarowej (o powierzchni prawie 6 tys. m<sup>2</sup>) znajdują się: aula (334 miejsca, wyposażona w profesjonalny sprzęt multimedialny), 3 sale wykładowe (po 80, 120, 171 miejsc), 6 sal ćwiczeniowych (po 15, 24, 26, 40, 44 miejsc), biblioteka i czytelnia, pomieszczenia dla kadry i obsługi dydaktycznej (dziekanat oraz pokój wykładowców), liczne laboratoria specjalistyczne, m.in. Laboratorium Adaptacji Innowacji Ekonomii w Obiektowych Technologiach Informatycznych (w laboratorium znajdują się 24 stanowiska komputerowe wyposażone w platformy inwestycyjne, panel ścienny - Data Wall składający się z 6 mniejszych wyświetlaczy).

Ważnym aspektem jest dostępność transportowa obiektów Uczelni. Kampus w Rzeszowie położony jest przy ul. Krakowskiej jednej z głównych dróg komunikacyjnych miasta. Można do niego dojechać komunikacją miejską, w okolice kampusu kursuje wiele linii autobusowych, jak również komunikacji międzymiastowej. Do kampusu w Kielnarowej również kursuje linia autobusowa komunikacji miejskiej. Dodatkowo Uczelnia uruchomiła kursy własnymi autokarami, które regularnie dowożą studentów na zajęcia.

Sale i specjalistyczne pracownie dydaktyczne oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania, adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej, umożliwiając prawidłową realizację zajęć, w tym prowadzenie zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy związanych z kierunkiem. Infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, specjalistyczne oprogramowanie są sprawne, nowoczesne, nieodbiegające od aktualnie używanych w działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku oraz umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych.

Uczelnia zapewnia dostęp do bogatych zbiorów bibliotecznych, w tym elektronicznych baz danych i dostęp do światowych zasobów naukowych. Organizacja pracy Biblioteki, w tym dostęp do zasobów

elektronicznych, jest jednoznacznie zorientowana na potrzeby czytelników. Wszystkie podręczniki wymienione w sylabusach są dostępne w zasobach biblioteki Uczelni. Raz w semestrze dokonywany jest przegląd piśmiennictwa zalecanego w sylabusach pod kątem dostępności w bibliotece. Takiego przeglądu dokonuje koordynator ds. zamówień bibliotecznych dla kierunku. Jeżeli pojawiają się nowe publikacje, które są jeszcze niedostępne w bibliotece składane jest zamówienie biblioteczne i Uczelnia decyduje się na zakup książek. Podobne zamówienie biblioteczne mogą składać sekretarze katedr po akceptacji kierowników katedr. Również studenci mogą zgłaszać swoje zapotrzebowanie na zakupy biblioteczne za pośrednictwem opiekuna kierunku.

Uczelnia stopniowo odchodzi od zakupu książek w wersji papierowej na rzecz e-booków. Zaletą takiego rozwiązania jest nieograniczona dostępność dla studentów oraz łatwość przechowywania zasobów bibliotecznych. Rozwiązanie to bardzo sprawdziło się w czasie pandemii.

Księgozbiór Biblioteki poddawany jest regularnym przeglądom. W każdym semestrze na bazie wyników analizy zawartości sylabusów, Katedry i Zakłady przekazują do Biblioteki zamówienia na zakup książek zamieszczonych w spisie literatury, których nie ma w zasobach Biblioteki. Regularnie dokonywane są również przeglądy związane z aktualnością księgozbioru, dzięki którym na bieżąco usuwane są z niego pozycje zdezaktualizowane, które zastępowane są nowszym wydaniem książki, a w sytuacji dużego zainteresowania znajdującego odzwierciedlenie w dużej liczbie zamówień i rezerwacji konkretnych tytułów, dokupywane są kolejne egzemplarze najbardziej poszukiwanych pozycji. Dodatkowo wszyscy użytkownicy biblioteki mają możliwość zaproponowania zakupu książek po zalogowaniu się do katalogu Integro poprzez opcję „Zgłoś zakup”. W ten sam sposób można również zgłaszać propozycje zakupu e-booków w Ibuk Libra i Nasbi. W obu wypadkach zgłoszenia czytelników poddawane są analizie i na ich podstawie przygotowywane są zamówienia zakupu. W coraz większym zakresie wykorzystywane są elektroniczne wersje pozycji literaturowych (elektroniczne bazy danych, e-booki itp.).

Lokalizacja biblioteki, liczba, wielkość i układ pomieszczeń bibliotecznych, ich wyposażenie techniczne, liczba miejsc w czytelni, udogodnienia dla użytkowników, godziny otwarcia zapewniają warunki do komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych w formie tradycyjnej i cyfrowej. Zasoby biblioteki są zgodne, co do aktualności, zakresu tematycznego i zasięgu językowego, a także formy wydawniczej, z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku oraz prawidłową realizację zajęć; obejmują również piśmiennictwo zalecane w sylabusach w liczbie egzemplarzy dostosowanej do potrzeb procesu nauczania i uczenia się oraz liczby studentów. Zasoby, o których mowa są dostępne tradycyjnie oraz z wykorzystaniem narzędzi informatycznych umożliwiających dostęp do światowych zasobów informacji naukowej i zawodowej.

W obecnych warunkach epidemicznych oraz w przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub w formie kształcenia hybrydowego (blended learning) zapewnione są także materiały dydaktyczne opracowane w formie elektronicznej.

Infrastruktura Uczelni jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu. Wyposażenie obejmuje: wyznaczone miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnością, wejścia do obiektów przystosowane dla osób z niepełnosprawnością, windy, schodolazy (transportery schodowe), szyny najazdowe, toalety dla

osób z niepełnosprawnością, sale wykładowe wyposażone w pętle indukcyjne dla osób słabosłyszących.

Do potrzeb osób z niepełnosprawnością dostosowano także część infrastruktury informatycznej w postaci laboratoriów komputerowych wyposażonych w sprzęt dla osób niewidomych, słabowidzących i z niedowładem kończyn górnych (urządzenie z wirtualną klawiaturą, powiększalniki dla słabowidzących, program udźwiękowiająco - powiększający i ubrajlawiający, program do rozpoznawania tekstu, drukarka brajlowska, monitor Braille'a BrailleMate, monitor dotykowy, nakładka na klawiaturę powiększającą tekst, klawiatura dla osób o niesprawnych dłoniach, Smart Nav AT z wirtualną klawiaturą, Auto-Lektor Light - urządzenie czytające dowolny tekst drukowany).

W styczniu 2020 r. Uczelnia rozpoczęła realizację projektu „Uczelnia bez barier” (NCBiR, Działanie 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych). W ramach projektu przewidziane są: likwidacja barier architektonicznych (remont dziekanatu, platformy zewnętrzne, remont chodników); podnoszenie kompetencji kadr Uczelni poprzez szkolenie; rozwinięcie zaplecza technologicznego (kursy e-learningowe, dostosowanie laboratoriów, przystosowanie stron www, zakup sprzętu) oraz rozwój struktury organizacyjnej (sfinansowanie stanowisk: Psycholog 1/2 etatu oraz Specjalista ds. technologii wspierających 1/2 etatu).

W Uczelni funkcjonuje Biuro Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych, pełniące funkcje koordynujące, konsultacyjne i wspomagające prawidłowy przebieg i nadzór nad warunkami kształcenia studentów niepełnosprawnych. Do zakresu działania Biura Pełnomocnika Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych należy:

- podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier uniemożliwiających osobom z niepełnosprawnością udział w życiu społeczności akademickiej,
- podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia pomocy technicznej lub usług specjalistycznych, podnoszących niezależność studentów niepełnosprawnych lub przewlekle chorych,
- podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia dostępu do zajęć dydaktycznych studentom z niepełnosprawnością i przewlekle chorym, którzy nie są w stanie standardowo realizować programu studiów,
- udzielanie pomocy pracownikom prowadzącym zajęcia dydaktyczne, w których biorą udział studenci z niepełnosprawnością,
- opiniowanie wniosków kierowanych do organów Uczelni dot. osób niepełnosprawnych.

Biblioteka (istniejąca od 1996 roku) usytuowana jest w Budynku Głównym Uczelni przy ulicy Sucharskiego. Jej lokalizacja oraz liczba, wielkość i układ pomieszczeń bibliotecznych, ich wyposażenie techniczne, liczba miejsc w czytelni, udogodnienia dla użytkowników i godziny otwarcia odpowiadają liczebności studentów (950 osób) i zapewniają warunki do komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych w formie tradycyjnej i cyfrowej.

Od początku funkcjonowania Biblioteki profil gromadzenia zbiorów jest dostosowany do charakteru Uczelni i kierunków kształcenia. Głównym źródłem finansowania zakupu zbiorów bibliotecznych jest przekazywana co miesiąc kwota stanowiąca 1% czesnego studentów, dzięki czemu ma zagwarantowane zarówno stałe środki, jak i stały przyrost księgozbioru.

Biblioteka zgromadziła dotychczas 68.202 woluminy książek, 2481 jednostek zbiorów specjalnych (m. in. dokumenty audiowizualne, elektroniczne i kartograficzne), około 400 tytułów czasopism (3.614

woluminów), z czego ponad 60% to tytuły odpowiadające potrzebom kształcenia na kierunku zarządzanie. Dodatkowo oferuje również dostęp do książek elektronicznych subskrybowanych przez Bibliotekę na platformach IBUK Libra i Nasbi (łącznie 1444 tytuły). Biblioteka oferuje dostęp do baz pełnotekstowych czasopism naukowych oraz e-książek w ramach krajowej licencji baz oferowanych przez Wirtualną Bibliotekę Nauki. Zasoby biblioteczne są zgodne, co do aktualności, zakresu tematycznego i zasięgu językowego, a także formy wydawniczej, z potrzebami procesu nauczania i uczenia się na kierunku zarządzanie. W szczególności obejmują piśmiennictwo zalecane w sylabusach w liczbie egzemplarzy dostosowanej do potrzeb procesu nauczania i uczenia się oraz liczby studentów (przeważająca część zalecanych pozycji literaturowych jest dostępna on-line co zapewnia możliwość elastycznego dostosowania zasobów do liczby studentów i stanowi dodatkowy czynnik ułatwiający studiowanie w dobie epidemii).

Zasoby biblioteczne są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełne korzystanie z zasobów (w tym m.in. urządzenia umożliwiające ubrailowanie tekstu dla osób niewidzących i niedowidzących).

W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub w formie kształcenia hybrydowego (blended learning) zapewnione są materiały dydaktyczne opracowane w formie elektronicznej. W sieci lokalnej dostępny jest serwis informacji prawnej LEX Omega umożliwiający dostęp do kompletnej, aktualizowanej bazy prawa, orzecznictwa i piśmiennictwa prawniczego, również monografii książkowych i czasopism. Księgozbiór uzupełniany jest na bieżąco w oparciu o sylabusy poszczególnych przedmiotów przewidzianych w planach studiów oraz w oparciu o bieżące potrzeby i zamówienia składane przez poszczególne katedry i zakłady. W zasadzie bez ograniczeń i na bieżąco realizowane są zamówienia na materiały dydaktyczne w wersji tradycyjnej, jak i elektronicznej. Dodatkowo wszyscy użytkownicy biblioteki mają możliwość zaproponowania zakupu książek po zalogowaniu się do katalogu Integro poprzez opcję „Zgłoś zakup”. W ten sam sposób można również zgłaszać propozycje zakupu e-booków w Ibuk Libra i Nasbi. W obu wypadkach zgłoszenia czytelników poddawane są analizie i na ich podstawie przygotowywane są zamówienia zakupu.

Oprócz tradycyjnych zasobów papierowych Biblioteka oferuje także dostęp do zasobów elektronicznych zarówno w sieci uczelnianej, jak i poza nią za pośrednictwem VPN Proxy. Zapewniony jest dostęp studentów do sieci bezprzewodowej oraz do pomieszczeń dydaktycznych, laboratoriów komputerowych, specjalistycznego oprogramowania poza godzinami zajęć, w celu wykonywania zadań, realizacji projektów, itp. Studenci korzystają z 23 laboratoriów, sieci bezprzewodowej dostępnej we wszystkich obiektach Uczelni oraz stanowisk wolnego dostępu. Ze sprzętu w pracowniach komputerowych można korzystać zarówno w czasie zajęć oraz poza zajęciami. W sposób ciągły studenci mogą korzystać z komputerów umieszczonych na stanowiskach wolnego dostępu. Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, techniczne wyposażenie sal dydaktycznych, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne podlegają systematycznym przeglądom, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Stan infrastruktury dydaktycznej jest stale monitorowany, a pojawiające się w czasie eksploatacji usterki usuwane są na bieżąco. Ponadto przynajmniej raz w roku, najczęściej w trakcie wakacji, dokonywany jest gruntowny przegląd infrastruktury, w tym ocena stanu podłóg, ścian i sufitów, oświetlenia sal dydaktycznych, laboratoriów komputerowych, ciągów komunikacyjnych, oświetlenia, sanitariatów itp. Wyniki tego przeglądu stanowią podstawę opracowywania

i realizowania planu remontowego mającego na celu udoskonalenie infrastruktury i zapewnienie bezpiecznych warunków funkcjonowania obiektów.

Wymagania w zakresie oprogramowania są monitorowane w okresie przygotowania do roku akademickiego przez pracowników Działu Logistyki oraz w trakcie semestru przez pracowników Działu Systemów Operacyjnych. W chwili obecnej studenci kierunku korzystają z oprogramowania ogólnego zastosowania np. systemy operacyjne, pakiety biurowe, pakiety do nauki języków obcych oraz oprogramowania specjalistycznego: PS IMAGo Pro Academic, FlexSim General Purpose, SAP, Lex Omega Akademia Optimum, System zarządzania Symfonia wersja edukacyjna. W procesie nauczania wykorzystywane są również gry decyzyjne dostarczane przez firmy zewnętrzne, jak i wytworzone na Uczelni.

Podstawowym źródłem udostępniania materiałów dydaktycznych dla studentów jest platforma Blackboard. To z wykorzystaniem tego systemu realizowane są projekty indywidualne i grupowe. W trakcie zajęć w salach komputerowych wykładowcy wykorzystują do dystrybucji materiałów dysk sieciowy tzw. „wspólny”, do którego poza salami komputerowymi studenci mogą uzyskać dostęp korzystając z usługi FTP lub usługi dysk wspólny udostępnionej w ramach systemu Wirtualna Uczelnia. Dodatkowo studenci dostęp do zarządzeń, wzorów podań i innych dokumentów wykorzystywanych przez dziekanat uzyskują w systemie Wirtualna Uczelnia.

Uczelnia w okresie pandemii podjęła szereg działań zmierzających do stworzeniu studentom możliwości dalszego kształcenia. Wskutek podjętych wcześniej strategicznych decyzji oraz dzięki wielomilionowym inwestycjom infrastrukturalnym, studenci mają możliwość korzystania z jednych z najnowocześniejszych narzędzi e-learningowych w Polsce, które w trybie synchronicznym zapewniają kontakt w czasie rzeczywistym studenta i wykładowcy. Co więcej, platformy te funkcjonują również w wersji mobilnej, dzięki czemu studenci mogą przy wykorzystaniu swoich własnych smartfonów i innych urządzeń mobilnych, uczestniczyć w zajęciach. Z kolei każdy prowadzący ma możliwość skorzystania z infrastruktury Uczelni w zakresie dostępnego sprzętu komputerowego (stacjonarnego, jak i przenośnego) oraz wypożyczenia dodatkowych akcesoriów potrzebnych do prowadzeniu zajęć, takich jak słuchawki z mikrofonem czy kamery.

Dodatkowo studenci mieli udostępnione tzw. zdalne laboratorium. Logowali się do laboratorium poprzez swoje urządzenia mobilne, uzyskując tym samym dostęp do pełnego pakietu MS Office.

Każdy problem zgłoszony przez studenta czy wykładowcę był na bieżąco rozpatrywany, a Uczelnia dążyła do zapewnienia takich warunków, by żaden z użytkowników platformy nie był wykluczony technologicznie z jej użytkowania.

W wyniku niezawinionych przez siebie okoliczności wielu studentów boryka się obecnie z problemami zawodowymi i finansowymi, co może warunkować m.in. dostęp do infrastruktury informatycznej i własnych komputerów umożliwiających dalsze studia. Otrzymywane stypendia socjalne, zapomogi lub udzielane zgody na przesunięcia terminów płatności czesnego stanowią istotne wsparcie dla rodzin studentów, które znalazły się w trudnej sytuacji.

Problem dostępności infrastruktury w okresie pandemii stworzył dodatkowe wyzwanie w postaci standardów sanitarnych w odniesieniu do jednostek komputerowych udostępnianych na terenie Uczelni. Wszystkie komputery dla studentów na terenie obu kampusów dezynfekowane są z określoną częstotliwością. Komputery dostępne w salach i wykorzystywane podczas tradycyjnych zajęć, są dezynfekowane po każdych zajęciach (dodatkowo w harmonogramie zajęć po każdych 45

minutach jest 10-minutowa przerwa, umożliwiającą wietrzenie sali). Komputery zlokalizowane w ogólnodostępnych przestrzeniach (komputery „wolnego dostępu”) są dezynfekowane w zależności od liczby studentów – co godzinę lub nawet co 15 minut. Dyżurny zespół sprząający monitoruje częstotliwość używania komputerów ogólnodostępnych i ich dezynfekcji; takie same procedury dotyczą drukarek ogólnodostępnych dla studentów.

Wszystkie zwracane do Biblioteki materiały podlegają trzydniowej kwarantannie. Po tym okresie książki wracają do obiegu i będzie możliwe ich ponowne zamówienie przez katalog Integro. W związku z tym może nastąpić opóźnienie w dostępności danego tytułu.

Dodatkowo od kwietnia br. została wprowadzona możliwość zamawiania darmowych skanów materiałów bibliotecznych. Zamówienia dokonuje się poprzez indywidualne konto czytelnika w katalogu. Jednorazowo można zamówić cztery skany po maksymalnie 30 stron każdy, z zachowaniem obowiązujących zasad prawa autorskiego. Dla zwiększenia dostępności do usługi, do opisów katalogowych książek dołączane są spisy treści. Jeśli takiego spisu nie ma można drogą elektroniczną zamówić jego wykonanie.

#### **Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)**

Kryterium spełnione

#### **Uzasadnienie**

Uczelnia dysponuje infrastrukturą dydaktyczną dostosowaną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności dydaktycznej. Liczba, stan i wyposażenie pomieszczeń dydaktycznych, w tym pracowni komputerowych, wykorzystywanych w ramach zajęć na ocenianym kierunku zaspokajają potrzeby dydaktyczne, także w szczególnym okresie pandemii. Sale i specjalistyczne pracownie dydaktyczne oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się na kierunku zarządzanie, adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej (w szczególności laboratoria do gier symulacyjnych), umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym prowadzenie zajęć kształtujących umiejętności praktyczne w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy związanych z kierunkiem. Infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, specjalistyczne oprogramowanie są sprawne, nowoczesne, nieodlegające od aktualnie używanych w działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku oraz umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych, a liczba, wielkość i układ pomieszczeń, ich wyposażenie techniczne, liczba stanowisk w pracowniach dydaktycznych, komputerowych, licencji na specjalistyczne oprogramowanie itp. są dostosowane do liczby studentów (950 osób) oraz liczebności grup ćwiczeniowych (20-25 osób) i umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym samodzielne wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna dostosowane są także do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej oraz korzystaniu z technologii informacyjno-komunikacyjnej,

a także likwidację barier w dostępie do sal dydaktycznych, pracowni i laboratoriów, jak również zaplecza sanitarnego.

Mocną stroną infrastruktury są stosunki własnościowe budynku/terenu, a wyróżniającym aspektem jest dążenie do zwiększenia poziomu odpowiedzialności za otoczenie naturalne poprzez inwestycje w energooszczędność i mechanizm pozyskiwania ciepła z uczelnianej serwerowni oraz planowane rozwiązania z zakresu odzyskiwania wody i instalacje fotowoltaiczne.

Infrastruktura dydaktyczna, biblioteczna i informatyczna, techniczne wyposażenie sal dydaktycznych, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne podlegają systematycznym przeglądom, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Zapewnione jest dostosowanie infrastruktury dydaktycznej, naukowej i bibliotecznej do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej oraz korzystaniu z technologii informacyjno-komunikacyjnej, a także likwidację barier w dostępie do sal dydaktycznych, pracowni i laboratoriów, jak również zaplecza sanitarnego.

Lokalizacja biblioteki, liczba, wielkość i układ pomieszczeń bibliotecznych, ich wyposażenie techniczne, liczba miejsc w czytelni, udogodnienia dla użytkowników, godziny otwarcia zapewniają warunki do komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych w formie tradycyjnej i cyfrowej, a zasoby biblioteczne (w tym pełnotekstowe bazy danych czasopism naukowych) są odpowiednie dla potrzeb kształcenia na kierunku zarządzanie i adekwatne do liczby studentów (950 osób).

W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub w formie kształcenia hybrydowego (blended learning) zapewniony jest dostęp do infrastruktury informatycznej i oprogramowania umożliwiającego synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami akademickimi i innymi osobami prowadzącymi zajęcia. Prawidłowo realizowane są także działania w obszarze zapewnienia rygoru sanitarnego w związku z epidemią COVID-19. Studenci mają zapewniony dostęp do infrastruktury umożliwiającej im niezakłóconą kontynuację nauki.

Wyniki okresowych przeglądów, w tym sugestie nauczycieli akademickich oraz wnioski z oceny dokonywanej przez studentów, są wykorzystywane do doskonalenia infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej wyposażenia technicznego pomieszczeń, pomocy i środków dydaktycznych, specjalistycznego oprogramowania, zasobów bibliotecznych, informacyjnych oraz edukacyjnych.

#### **Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia**

-

#### **Zalecenia**

-

#### **Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku**

#### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6**

W strategii Uczelni rozwój współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym uznano za jeden z priorytetów. Współpraca Jednostki z otoczeniem obejmuje udział interesariuszy zewnętrznych w kształtowaniu efektów uczenia się i ich ewaluację, proces dydaktyczny, organizację staży i praktyk zawodowych, zatrudnianie absolwentów i ich wsparcie w prowadzeniu działalności gospodarczej oraz szeroko zakrojoną działalność o charakterze eksperckim i popularyzatorskim.

W procesie kształtowania koncepcji kształcenia na kierunku uwzględniono sugestie interesariuszy zewnętrznych. I tak, na studiach I stopnia konsultowano się m. in. ze spółką Zelmer S.A., i uwzględniono sugestie interdyscyplinarnego podejścia do zakresu kształcenia, ukierunkowanego na zwiększenie możliwości znalezienia satysfakcjonującej pracy dla absolwentów. Z kolei konsultacje z WSK PZL Rzeszów, dały w efekcie sformułowanie jednego z celów kształcenia odnoszącego się do podejmowania decyzji biznesowych w warunkach różnego typu ograniczeń. Natomiast pod wpływem inspiracji interesariuszy zewnętrznych ograniczono przypisanie ocenianego kierunku na studiach II stopnia do jednej dyscypliny: nauki o zarządzaniu i jakości, jak również uwzględniono sugestie odnośnie konkretnych efektów, takich jak np.: K\_W04 Absolwent zna, rozumie i rozpatruje z punktu widzenia nauk o zarządzaniu wybrane metody i narzędzia pozyskiwania danych, opisu, modelowania oraz identyfikowania prawidłowości zachodzących w strukturach organizacyjnych; K\_U03 Absolwent potrafi właściwie dobierać źródła oraz informacje z nich pochodzące w celu generowania rozwiązań złożonych i nietypowych problemów pojawiających się w zarządzaniu organizacją oraz prognozować przebieg ich rozwiązywania i przewidywać skutki planowanych działań.

W ramach działań dostosowujących ofertę kształcenia do potrzeb rynku pracy w 2020 r. Uczelnia podpisała umowę z PLL LOT na objęcie partnerstwem strategicznym specjalnych ścieżek kształcenia: Aviation Management i General Aviation. Od roku akademickiego 2019/2020 realizowane są na kierunku studia dualne w ramach projektu „pracuj i studiuj” polegające na tym, że część efektów uczenia się jest osiągana w jednostkach gospodarczych. Studia dualne są realizowane jako odrębna ścieżka kształcenia.

Program studiów również był konsultowany z przedstawicielami przedsiębiorców, administracji lokalnej i innych podmiotów zewnętrznych. Program na obu poziomach i w obu wersjach językowych poddawany był konsultacjom specjalistów reprezentujących takie firmy jak: Nowy Styl Group, Deloitte, TÜV NORD Poland Sp. z o.o., Santander Bank Polska S.A. i Lufthansa. Przedstawiciele wymienionych podmiotów opiniowali m.in. efekty uczenia się i plany studiów w zakresie poszczególnych modułów. Zgodnie z otrzymanymi sugestiami, zdecydowano się m.in. na wprowadzenie do oferty 2 specjalności: *zarządzanie finansami* oraz *zarządzanie bezpieczeństwem*.

Obecnie w Jednostce prowadzona jest analiza zgodności zakładanych efektów uczenia się, programów studiów z potrzebami rynku pracy, również na podstawie opinii pracodawców. W ramach działań doskonalących realizowanych przez USZJK uwzględnia się analizy potrzeb rynku pracy opracowywane w postaci raportu przez Biuro Karier, wyniki monitorowania losów absolwentów oraz opiniowanie wstępnej wersji programu studiów przez interesariuszy. Współpraca prodziekana z Radą Programową dotyczy corocznej oceny zawartości przygotowanego programu kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem poziomu dostosowania efektów uczenia się do potrzeb rynku pracy.

Uczelniane Biuro Karier prowadzi cykliczne badania tendencji na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem Podkarpacia, co ma na celu przede wszystkim dostosowanie kształcenia do potrzeb regionalnego rynku pracy. Konwent Uczelni opiniuje zgodność przyjętej strategii kształcenia

z wymogami rynku pracy oraz pośredniczy w nawiązywaniu kontaktów pomiędzy władzami Jednostki a pracodawcami. Raporty Zespołu ds. Analiz i Badań Edukacyjnych potwierdzają wysokie zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy na absolwentów tego kierunku.

Proces dydaktyczny, w tym sposób realizacji zajęć oraz zakres tematyczny prac dyplomowych na kierunku, podlegają konsultacjom z przedsiębiorstwami i instytucjami publicznymi. W wyniku konsultacji z przedstawicielem władz lokalnych wprowadzono dodatkowe treści programowe i narzędzia dydaktyczne w module *zarządzanie finansami publicznymi* na studiach I stopnia, zmieniono wymiar godzin z przedmiotu *społeczna odpowiedzialność biznesu i instytucji publicznych i zarządzanie jakością* (ćwiczenia, I stopień). Na tym ostatnim przedmiocie dodano treści programowe, które obecnie przygotowują studentów do egzaminu, na podstawie którego możliwe jest uzyskanie certyfikatu TÜV NORD Polska Sp. z o.o. z zakresu zarządzania jakością.

Istotną rolę w budowaniu i rozwoju relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym odgrywają zajęcia prowadzone przez specjalistów-praktyków. Przedsiębiorcy uczestniczą w kształtowaniu i realizacji oferty edukacyjnej, chociażby poprzez oddziaływanie na program i treści przedstawiane w ramach poszczególnych modułów. Dydaktycy-praktycy reprezentują dość liczne i zróżnicowane podmioty gospodarcze i instytucje. Są to osoby dobrze przygotowane do działalności gospodarczej, realizujące się w biznesie w różnej skali, branżach i zasięgu działania. Uczelnia prowadzi racjonalną i uporządkowaną politykę angażowania praktyków. Podlegają oni starannemu doborowi, weryfikowane są również kompetencje dydaktyczne praktyków - nie tylko wiedza o zarządzaniu organizacjami w zakresie związanym z określonym modułem. Stanowi to docenianą przez studentów szansę poznania nowoczesnych koncepcji zarządzania oraz realnych problemów związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym polega także na organizacji staży i praktyk zawodowych. W Jednostce opracowano wykaz rekomendowanych firm i instytucji, gdzie można realizować praktyki programowe. Wykaz ten jest na bieżąco aktualizowany. Instytucje przyjmujące studentów na praktyki są cennym źródłem informacji o oczekiwaniach pracodawców odnośnie kompetencji absolwentów. Do tego celu wykorzystywane są zarówno ankiety wypełniane przez praktykantów, jak również zaświadczenia z opinią o praktykancie wystawiane przez pracodawców.

Studenci kierunku mają możliwość realizacji prac dyplomowych we współpracy z przedsiębiorcami. Corocznie wiele prac dyplomowych na wszystkich poziomach i formach studiów, jest efektem tego typu współpracy. Wśród prac dyplomowych realizowanych we współpracy z podmiotami zewnętrznymi są takie jak: „Tworzenie strategii wejścia na rynek zagraniczny organizacji na przykładzie Vidok Sp. z o.o.”; „Innowacyjne rozwiązania w międzynarodowym przedsiębiorstwie handlowym na przykładzie firmy NEXGEN”; „Analiza efektywności funkcjonowania Zespołu Opieki Zdrowotnej w Ropczycach za lata 2014-2017”.

Interesariuszami zewnętrznymi są przedstawiciele przedsiębiorstw, w tym renomowanych spółek międzynarodowych, też reprezentanci administracji samorządowej i organizacji społecznych, takie jak BorgWarner Poland Sp. z o.o., TÜV NORD Polska Sp. z o.o., Deloitte, Nowy Styl Sp. z o.o., Dom Brokerski VECTOR Sp. z o.o. czy Urząd Marszałkowski w Rzeszowie. Wśród przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego szczególnie cenne wsparcie jest pozyskiwane od potencjalnych pracodawców ceniących sobie absolwentów ocenianego kierunku oraz absolwentów, którzy chętnie angażują się w różnorodne działania na rzecz macierzystej Uczelni. Zwykle współpraca ma charakter

zróżnicowany i długofalowy. Z reguły współpraca opiera się na umowie, w której określa się sposób prowadzenia i organizację zajęć czy zakres wspólnych działań na rzecz Uczelni i otoczenia.

Konwent jako organ konsultacyjno-doradczy Rektora gromadzi osoby reprezentujące organa administracji państwowej i jednostek samorządu terytorialnego, stowarzyszenia przedsiębiorców, stowarzyszenia naukowe, zawodowe i twórcze oraz przedsiębiorców o istotnym znaczeniu dla gospodarki regionu i kraju. Głównym zadaniem Konwentu jest transfer doświadczeń, poglądów i opinii na temat miejsca Uczelni w środowisku społeczno-ekonomicznym. Współpraca Uczelni z przedsiębiorcami reprezentowanymi w Konwencie obejmuje m. in. doskonalenie oferty dydaktycznej, zapraszanie studentów na praktyki i staże, prowadzenie zajęć praktycznych, a także wykładów otwartych oraz warsztatów, jak również organizacja szkoleń, warsztatów oraz konferencji branżowych. Współpraca z podmiotami zrzeszonymi w ramach Konwentu obejmuje również transfer wiedzy, know-how i współpracy eksperckiej. W ramach współpracy podejmowanych jest wiele inicjatyw takich, jak chociażby (wspólnie z Centrum Kopernika) przetłumaczenie *Philosophiae naturalis principia mathematica* Isaaca Newtona oraz - dzięki wsparciu finansowemu spółki Ingot, wydanie pierwszego polskiego przekładu *Euklides. Elementy*.

Ogromną popularnością cieszą się również spotkania otwarte (dotychczas odbyło się 15 spotkań) organizowane przez Uczelnię m.in. w ramach cyklu „Wielkie Pytania w Nauce” z udziałem niekwestionowanych autorytetów świata nauki. Dużym zainteresowaniem wśród młodzieży spotkały się również projekty ekonomiczne, które zostały dofinansowane przez Narodowy Bank Polski. W ramach uzyskanego wsparcia zrealizowanych zostało cztery edycje projektu Wirtualny Menedżer-konkurs ekonomiczny dla uczniów i uczennic szkół ponadgimnazjalnych, a także projekt Gry Uliczne. Przedstawiciele podmiotów gospodarczych zapraszani są do prowadzenia wykładów otwartych w ramach tzw. Łoży biznesu, czyli spotkań studentów z ciekawymi ludźmi. Dodatkowo dla najlepszych studentów organizowane są warsztaty „chcę więcej”, które często prowadzone są przez reprezentantów praktyki gospodarczej. Współpraca w interesariuszami zewnętrznymi przejawia się również w organizowaniu przedsięwzięć, mających na celu pomoc w działaniach przedsiębiorczych.

Na Uczelni działają też specjalistyczne podmioty, których aktywność jest ukierunkowana na wspieranie przedsiębiorczości akademickiej. I tak, Centrum Innowacji i Przedsiębiorczości oferuje szkolenia i warsztaty biznesowe oraz doradztwo dla początkujących przedsiębiorców; wsparcie finansowe dla innowacyjnych startupów ze środków funduszu InnoFund; też pośredniczy we współpracy z zewnętrznymi inwestorami i funduszami *venture capital*, ułatwiając innowacyjnym startupom pozyskanie środków na rozwój. Centrum uczestniczy w wydarzeniach, takich jak: Startup Weekend Rzeszów i Startup Mixer. CliP jest akredytowane przez Ministerstwa Rozwoju do świadczenia usług doradczych w zakresie innowacji. W 2020 roku pracownicy Centrum i jednocześnie Kolegium Zarządzania sfinalizowali dwie proinnowacyjne usługi doradcze (opracowanie analiz procesowych, planu marketingowego, planu wdrożenia innowacji oraz przygotowanie dokumentacji) dla firm ubiegających się w PARP o dofinansowanie. Na zlecenie Urzędu Miasta w Przemyśle wykonano ekspertyzę uwarunkowań utworzenia przemysłowego inkubatora przedsiębiorczości a dla dwóch prywatnych spółek z regionu przygotowano dokumentację grantową. Ponadto, opracowano liczne opinie o innowacyjności, ekspertyzy, plany marketingowe dla spółek i indywidualnych przedsiębiorców. Centrum organizuje różnorodne imprezy ukierunkowane na wsparcie lokalnej przedsiębiorczości z aktywnym udziałem studentów i pracowników Jednostki i Uczelni. Ponadto Centrum reprezentowało Uczelnię w kapitułach konkursowych, audycjach radiowych i telewizyjnych oraz w prasie lokalnej i ogólnopolskiej.

Z kolei w zakresie działania Instytutu Badań i Analiz Finansowych jest podejmowanie inicjatyw edukacyjnych mających na celu podnoszenie wiedzy na temat zjawisk i zagadnień finansowych, w tym organizowanie szkoleń i wykładów otwartych; wdrażanie rozwiązań biznesowych oraz doradztwo finansowe. IBiAF we współpracy z Kolegium Zarządzania realizowały również liczne przedsięwzięcia komercyjne, w tym na potrzeby jednostek samorządu terytorialnego w regionie. Natomiast Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości oferuje pomoc dla studentów i absolwentów w zakresie rozpoczęcia działalności gospodarczej. Studenci mogą również korzystać ze wsparcia oferowanego przez specjalistów z Centrum Transferu Technologii.

Na poziomie Uczelni działa Biuro Karier, powołane w celu wspierania studentów we wchodzeniu na rynek pracy. Pomaga również studentom z organizacji praktyk i staży. Na szczególną uwagę zasługuje intensywne zaangażowanie BK w organizację spersonalizowanych działań edukacyjnych, doradczych i informacyjnych dla studentów, absolwentów i pracowników Uczelni w celu wsparcia ich rozwoju zawodowego. Biuro prowadzi m.in. rozbudowany serwis internetowy, służący nawiązywaniu kontaktów między pracodawcami a studentami. BK realizuje swe zadania także poprzez organizację spotkań informacyjnych pracowników Biura dla studentów odnośnie możliwości doksztalcania, odbywania praktyk, staży oraz ofert pracy. Biuro Karier corocznie organizuje największe w regionie Podkarpackie Targi Pracy. W ramach realizowanego przez Biuro Karier projektu „ABK Kariery” studenci mogli wziąć udział w indywidualnych konsultacjach z doradcą zawodowym oraz z doradcą ds. przedsiębiorczości. Od 2003 r. przy Biurze Karier działa agencja zatrudnienia. W ostatnich latach Biuro Karier koordynowało projekty płatnych praktyk zawodowych. Biuro Karier przygotowało dla studentów I roku studiów II stopnia program MASTER, w ramach którego studenci mogą uzyskać wsparcie w wejściu na rynek pracy. Z kolei program School of Leaders oferuje studentom możliwość spotkań z przedstawicielami otoczenia gospodarczego, którzy dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem.

W trakcie pandemii Biuro Karier realizuje zadania bez większych zmian tj. oferowano nadal konsultacje z doradcą zawodowym; organizowane są grupowe spotkania online - szkolenia z zakresu przygotowania się do wejścia na rynek pracy. Biuro Karier pozostaje w stałym kontakcie z pracodawcami organizując również różnego rodzaju spotkania online z przedstawicielami firm. Prowadzone są na bieżąco procesy rekrutacyjne dla firm.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest realizowana również dzięki nieformalnym kontaktom poszczególnych pracowników jednostki z pracodawcami. Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku intensywnie współpracują z otoczeniem zewnętrznym w sferze zarządzania organizacjami, w tym z wieloma renomowanymi przedsiębiorstwami. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego wykazują duże zainteresowanie wiedzą i kompetencjami eksperckimi pracowników i studentów jednostki, jak również ocenianego kierunku. Ważne miejsce w działalności wydziału zajmuje aktywność pracowników na platformie wymiany wiedzy wspierającej tworzenie rozwiązań lokalnych i regionalnych problemów społeczno-gospodarczych, z wykorzystaniem i rozwijaniem potencjału kadry naukowo-dydaktycznej Wydziału. Do celów popularyzacji wiedzy wykorzystuje się również różnego rodzaju targi branżowe, piknik nauki i inne przedsięwzięcia o podobnym charakterze. Doskonałą podstawą do rozwoju współpracy z interesariuszami zewnętrznymi jest bardzo dobrze wyposażona baza dydaktyczno-badawcza, chętnie wykorzystywana do szkoleń, badań i popularyzacji wiedzy w zakresie zarządzania.

Na Uczelni organizowane są różne imprezy skierowane również do przyszłych studentów. Aktywne są również liczne porozumienia ze szkołami średnimi o współpracy dydaktycznej. Mają one umożliwić uczniom uczestnictwo w zajęciach dydaktycznych i warsztatach prowadzonych przez nauczycieli akademickich.

Informacje o prowadzonej współpracy z interesariuszami krajowymi i zagranicznymi, również pod kątem potrzeb zainteresowanych studentów i pracowników Jednostki, są prezentowane na stronie internetowej Uczelni. Informacje dotyczące współpracy z otoczeniem zewnętrznym zawarte są w sprawozdaniach prodziekana. Organem/osobą weryfikującą współpracę z otoczeniem jest Uczelniany Zespół Jakości Kształcenia, który na kolejnym szczepku przygotowuje sprawozdanie dla Rektora. Dotychczasowe oceny współpracy rejestrowały dynamiczny rozwój kooperacji z tym, że wnioskowano o poszukiwanie kolejnych partnerów. I tak, w ramach realizacji zaleceń pokontrolnych w br. zawarto kolejne umowy o współpracy, m.in. z TUV NORD. W planach jest podpisanie umowy z LINETECH. Weryfikacja działań realizowanych na poziomie jednostki prowadzącej oceniany kierunek pozwala stwierdzić, że Jednostka dostrzega potrzebę i sprawnie wykorzystuje możliwości oferowane przez interesariuszy zewnętrznych dla podnoszenia jakości kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku.

Za w pełni uzasadnione należy uznać umieszczenie w analizie SWOT za silną stronę kształcenia następującego elementu: „kształcenie dopasowane do potrzeb rynku”.

#### **Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)**

Kryterium spełnione

#### **Uzasadnienie**

Współpraca jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest aktywna i różnorodna, opiera się na zwykle na wieloletnich kontaktach. Jest realizowana zarówno w ramach formalnych struktur, jak i osobistych, bezpośrednich kontaktów. Jednostka dokłada starań, by pozyskać informacje na temat zakresów kompetencji, które są istotne z perspektywy i doświadczenia zawodowego absolwenta, jak również są oczekiwane przez pracodawców. Informacje te służą do określania efektów uczenia się oraz zmian w programach studiów.

Realizacja celów nałożonych na kształcenie praktyczne na kierunku jest możliwa dzięki współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Współpraca obejmuje m.in. kształcenie kadr, zarówno dydaktyków, jak i praktyków oraz inne działania wspierające proces dydaktyczny. Z kolei, pracownicy kierunku świadczą usługi o charakterze eksperckim, doradczym i popularyzatorskim.

Jednostka prowadząca kierunek traktuje współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym jako jeden z filarów działań na rzecz rozwoju kształcenia. Specyfika działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych, z którymi Jednostka współpracuje w zakresie opracowania, doskonalenia i realizacji programu studiów, koncepcją i celami kształcenia oraz wyzwaniami zawodowego rynku pracy właściwego dla kierunku. Interesariusze zewnętrzeni, z którymi współpracuje Jednostka przy prowadzeniu kierunku mają zróżnicowany charakter, ich zakres działalności jest bezpośrednio związany z koncepcją i celami kształcenia oraz wyzwaniami rynku pracy właściwego dla kierunku. Współpraca jest prowadzona

systematycznie, ma zróżnicowane formy i jest w pełni adekwatna do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów i osiągania przez studentów efektów uczenia się. Jednostka prowadzi systematyczne przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym z uwzględnieniem wymogów programu studiów. Wnioski z tych przeglądów są wykorzystywane do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów.

#### **Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia**

-

#### **Zalecenia**

-

#### **Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku**

##### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7**

Uczelnia przykłada bardzo dużą wagę do umiędzynarodowienia procesu nauczania. Dlatego na studiach I i II stopnia na kierunku realizowane są programy (ścieżki) kształcenia w języku angielskim, gdzie studenci osiągają takie same efekty uczenia się jak na studiach w języku polskim. Uczelnia ponadto organizuje dla studentów szereg działań o charakterze integracyjnym, w których biorą udział studenci zarówno z Polski, jak i zagranicy. Studenci mają też możliwość uczestniczenia w imprezach studenckich organizowanych przez samorząd studencki oraz wstąpienia do kół naukowych. Stwarza to studentom niepowtarzalną możliwość praktycznej nauki języków obcych i zdobywania wiedzy w międzynarodowym otoczeniu.

Na kierunku prowadzone są okresowe oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia, obejmujące ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do intensyfikacji umiędzynarodowienia kształcenia.

Prowadzenie pełnego kształcenia w języku angielskim umożliwia jego realizację studentom przybywającym z zagranicy, natomiast dobre przygotowanie językowe umożliwia studentom realizację części studiów (w tym: praktyk zawodowych) za granicą, a wyniki uzyskane podczas okresu mobilności są im w pełni uznane w Uczelni macierzystej.

Studenci przed wyjazdem na studia do uczelni partnerskich oraz przed wyjazdem na praktykę do instytucji goszczących w ramach programu Erasmus+ przystępowali do egzaminu językowego w celu dokonania oceny predyspozycji językowych. Egzamin z języka obcego składał się z dwóch części, pisemnej i ustnej. Podczas egzaminu ustnego lektor/egzaminator ocenia umiejętność swobodnej komunikacji w wybranym języku oraz udzielał rad/wskazówek dla tych studentów, którzy przed wyjazdem musieli po-prawić swój poziom znajomości języka. Przed wyjazdem studenci dokonują wyboru przedmiotów na podstawie tzw. Katalogu przedmiotów. Studenci przebywający na studiach/praktykach po zaliczeniu przedmiotów/zrealizowaniu porozumienia dotyczącego praktyk mają w pełni uznany pobyt - uzyskane oceny i punkty ECTS są uznawane przez Uczelnię.

W okresie 01.06.2018 do 30.09.2019 (na podst. Raportu z realizacji programu Erasmus+) Uczelnia gościła 35 studentów realizujących kształcenie w ramach programu Erasmus. Jednocześnie zrealizowano 42 mobilności studenckie (studia, praktyka zawodowa) i 40 pracowniczych (w celach dydaktycznych i szkoleniowych). Kraje przyjmujące to m.in.:

- wyjazdy studentów na praktyki: Czechy, Niemcy, Estonia, Grecja, Hiszpania, Francja, Turcja;
- wyjazdy studentów na studia: Hiszpania, Węgry, Portugalia, Słowacja, Turcja;
- wyjazdy nauczycieli akademickich w celu prowadzenia zajęć: Czechy, Hiszpania, Chorwacja, Włochy, Malta, Portugalia, Rumunia, Słowacja;
- wyjazdy pracowników w celach szkoleniowych: Bułgaria, Cypr, Czechy, Grecja, Hiszpania, Chorwacja, Węgry, Liechtenstein, Malta, Portugalia, Słowacja, Turcja, Wielka Brytania.

Zajęciom z języków obcych na kierunku poświęca się duże liczby godzin. Na studiach stacjonarnych dodatkowo studiuje się drugi język obcy. Uczelnia oferuje także kursy/zajęcia w językach obcych. Funkcjonuje program studiów II stopnia w języku angielskim. Realizuje się programy podwójnych dyplomów i wspólnego dyplomu ze znaczącym udziałem studentów kierunku. Istnieją duże i są dobrze wykorzystywane możliwości udziału studentów i nauczycieli akademickich w wymianie międzynarodowej. Uczelnia oferuje wykłady prowadzone przez wykładowców zagranicznych. Znaczące jest zaangażowanie pracowników, a także studentów, w międzynarodowe programy badawcze. Dostępne są ułatwienia w zdobywaniu międzynarodowych certyfikatów zawodowych.

Uczelnia współpracuje z zagranicznymi ośrodkami akademickimi, z którymi ma podpisane i realizowane umowy. W kartach lektoratów widać odniesienie treści programowych do języka specjalistycznego. Wykorzystywanie zasobów repozytoriów on-line stanowi dodatkowe dobre źródło efektywnego poznawania języka obcego specjalistycznego. Oceniany program studiów zawiera zajęcia do wyboru, prowadzone na kierunku w języku angielskim. Uczelnia umożliwia studentom i kadrze dydaktycznej przystąpienie do egzaminów z języków obcych w ramach prowadzonych Akredytowanych Centrów Egzaminacyjnych LCCI i TOEIC i uzyskanie zewnętrznych certyfikatów określających poziom znajomości języka obcego.

Współpraca z instytucjami partnerskimi obejmowała prowadzenie wspólnych badań i publikacji z instytucjami partnerskimi umożliwiające wymianę doświadczeń naukowo-badawczych.

Wykładowcy z zagranicy prowadzą zajęcia w pełnym wymiarze godzinowym dla danego przedmiotu (głównie na anglojęzycznych ścieżkach kształcenia), w języku angielskim. Możliwość uczestnictwa w wykładach prowadzonych przez wykładowców zagranicznych mają nie tylko studenci anglojęzycznych ścieżek kształcenia. Z reguły zajęcia prowadzone przez wybitnych wykładowców są oferowane jako „Wykłady dla chętnych”, przez co mogą w nich uczestniczyć studenci kierunku kształcący się w języku polskim, a także studenci innych kierunków studiów, o ile ich znajomość język angielskiego pozwala im na udział w tych wykładach.

Umiejscowienie kształcenia jest uwzględniane w cyklicznej ocenie pracowniczej. Uczestnictwo w wyjazdach zagranicznych, konferencjach, stażach czy pobyty w ramach programu Erasmus+ podwyższają ocenę ogólną pracownika. Ponadto wyższą ocenę otrzymują pracownicy, którzy prowadzą zajęcia w języku angielskim.

W toku oceny pracowniczej również brane są pod uwagę publikacje naukowe o zasięgu międzynarodowym. Osiągnięcia te są podstawą do uzyskania nagrodą Rektora i Kanclerza. Kilku

pracowników Uczelni zostało uhonorowanych taką nagrodą – za publikacje w zagranicznych prestiżowych czasopismach naukowych.

Monitorowanie procesu umiędzynarodowienia Uczelni odbywa się zarówno przez jednostki zaangażowane w realizację tego procesu (Kolegium, koordynator ECTS, koordynator Erasmus+, dziekanat), jak i poprzez raportowanie do instytucji zewnętrznych. Częstość oceny w dużej mierze wynika z częstości raportowania, który obejmuje rok akademicki i/lub kalendarzowy.

W przypadku mobilności studentów i pracowników, proces monitorowania obejmuje analizę ilościową i jakościową współpracy międzynarodowej oraz procesu jej obsługi (ankiety instytucjonalne prowadzone na poziomie agencji zarządzających - Erasmus). W celu stworzenia sieci wiarygodnych partnerów uczestnicy mobilności (studenci i pracownicy Uczelni) po powrocie do uczelni macierzystej przesyłali do Koordynatora sprawozdanie z pobytu, na podstawie których weryfikowano jakość kształcenia w uczelni goszczącej oraz oceniano organizację mobilności w uczelni partnerskiej. Działania te miały na celu ocenę rangi uczelni partnerskiej oraz zasadność współpracy międzyuczelnianej, a także mogą być podstawą do podjęcia działań korygujących.

Istotnym kryterium oceny umiędzynarodowienia Uczelni jest także proces finansowania mobilności (kwota pozyskanych środków, stopień ich wydatkowania itp.).

Szczegółowe sprawozdanie z działalności w obszarze umiędzynarodowienia Uczelni jest prezentowane na czerwcowym posiedzeniu Senatu przez Dyrektora Centrum Studiów Międzynarodowych. Uwagi, spostrzeżenia i rekomendacje członków Senatu mogą być podstawą do ewentualnych zmian w tym zakresie.

#### **Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)**

Kryterium spełnione

#### **Uzasadnienie**

W Uczelni tworzone są możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów związanej z kształceniem na kierunku zarządzanie. Uczelnia zapewnia warunki do umiędzynarodowienia procesu kształcenia poprzez lektoraty z języka obcego realizowane przez cały okres trwania studiów oraz dużą liczbę wykładów na kierunku prowadzonych w języku angielskim. Współpraca z ośrodkami zagranicznymi pozwala studentom korzystać z konsultacji merytorycznych, uczestniczyć w seminariach prowadzonych przez wykładowców spoza macierzystej Uczelni.

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia a okresowe oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia obejmują ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów (ich wyniki są wykorzystywane do intensyfikacji umiędzynarodowienia kształcenia). Uczestnictwo w wyjazdach zagranicznych, konferencjach, stażach czy pobyty w ramach programu Erasmus+ podwyższają ocenę ogólną pracownika. Ponadto wyższą ocenę otrzymują pracownicy, którzy prowadzą zajęcia w języku angielskim. W toku oceny pracowniczej również brane są pod uwagę publikacje naukowe o zasięgu międzynarodowym, co ewidentnie wpływa na dorobek nauczycieli akademickich.

## **Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia**

-

## **Zalecenia**

-

## **Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia**

### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8**

Uczelnia zapewnia studentom wsparcie ze strony nauczycieli akademickich. Nauczyciele wspierają studentów m.in. poprzez udostępnianie niezbędnych materiałów dydaktycznych (w tym autorskich skryptów i opracowań), rzetelne informowanie o postępach w nauce oraz udzielanie praktycznych porad i wskazówek. Kontakt z nauczycielami możliwy jest nie tylko podczas zajęć, ale także poza nimi – w formie synchronicznej (konsultacje) i asynchronicznej (poczta e-mail). Terminy konsultacji ogłaszane są podczas zajęć oraz za pośrednictwem stron internetowych. Dyżury odbywają się regularnie i zgodnie z ustalonym harmonogramem, a ich częstotliwość i forma odpowiadają rzeczywistym potrzebom w tym zakresie. Co istotne, nauczyciele pozostają otwarci na możliwość spotkania również poza wyznaczonymi terminami dyżurów.

W celu ułatwienia studentom dostępu do metod i technik kształcenia na odległość Uczelnia organizuje szkolenia oraz opracowuje i rozpowszechnia niezbędne instrukcje. Instrukcje te przekazywane są w dogodnej dla studentów formie (tekstowej, graficznej, audiowizualnej) oraz we właściwym czasie. Uczelnia na bieżąco reaguje na zgłaszane problemy techniczne oraz zapewnia pomoc ze strony wykwalifikowanego personelu. Niezależnie od przyjętej formy kształcenia studenci mają zapewnioną możliwość konsultacji z nauczycielami akademickimi. Obecnie, w związku z wybuchem pandemii COVID-19, rekomendowaną formą takich konsultacji jest forma zdalna, polegająca bądź na wymianie korespondencji, bądź na organizacji spotkań wirtualnych (wideokonferencji). Z reguły nauczyciele są też do dyspozycji przez krótki czas po zakończeniu zajęć prowadzonych w formie zdalnej. Przyjęte rozwiązania, mimo swego doraźnego charakteru, cechują się wysoką skutecznością i odpowiadają potrzebom studentów. Warto dbać o ich ciągłe doskonalenie, gdyż wiele z nich mogłoby zostać z powodzeniem wykorzystanych w przyszłości.

Studenci doceniają fakt, że duża część zajęć prowadzona jest przez specjalistów blisko związanych z rynkiem pracy, posiadających nie tylko wiedzę teoretyczną, ale także bogate doświadczenie zawodowe. Dzięki współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym studenci mogą realizować w instytucjach partnerskich zajęcia dydaktyczne, praktyki, staże, wizyty studyjne i projekty badawcze. Możliwa jest także realizacja prac dyplomowych o charakterze wdrożeniowym. W zakresie organizacji praktyk zawodowych niezbędne wsparcie zapewnia - wyznaczony spośród nauczycieli akademickich - opiekun. W celu ułatwienia dostępu do rynku pracy w Uczelni powołano Biuro Karier. Do zakresu działalności tej jednostki należy m.in. prowadzenie doradztwa zawodowego, promowanie przedsiębiorczości, informowanie o rynku pracy i o możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych, wyszukiwanie i udostępnianie ofert pracy, praktyk i staży, prowadzenie baz danych studentów i absolwentów zainteresowanych znalezieniem pracy oraz współdziałanie z pracodawcami

w pozyskiwaniu odpowiednich kandydatów. W ramach doradztwa zawodowego Biuro zapewnia wsparcie w takich obszarach jak: badanie predyspozycji i zainteresowań zawodowych, planowanie rozwoju zawodowego (coaching kariery), przygotowanie dokumentów aplikacyjnych czy przygotowanie do rozmów kwalifikacyjnych. Biuro organizuje również szkolenia i warsztaty z zakresu umiejętności miękkich, w tym komunikacji werbalnej i niewerbalnej, sztuki autoprezentacji, zarządzania czasem, pracy w zespole czy szeroko pojętej inteligencji emocjonalnej. Wiele spośród nich odbywa się przy udziale pracodawców, co dodatkowo upraszcza proces poszukiwania zatrudnienia. Studenci mogą też liczyć na pomoc w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Ważnym przedsięwzięciem są organizowane co roku Podkarpackie Targi Pracy, w ramach których studenci mają możliwość zapoznania się z ofertą potencjalnych pracodawców. Każdego roku w Targach bierze udział kilkudziesięciu wystawców oraz kilka tysięcy potencjalnych kandydatów, co czyni je jednym z największych tego typu wydarzeniem w regionie. Informacje na temat działalności Biura, w tym aktualne oferty oraz praktyczne porady i wskazówki, publikowane są za pośrednictwem stron internetowych. Co istotne, wśród udostępnianych ofert nie brakuje propozycji adresowanych do studentów kierunku. Studenci mogą również korzystać z usług innych jednostek Uczelni, w tym: Akademickiego Centrum Rozwoju Osobistego i Psychoterapii (np. szkolenia, warsztaty), Centrum Innowacji i Przedsiębiorczości (np. szkolenia, warsztaty, mentoring, finansowanie startupów) oraz Akademickiego Inkubatora Przedsiębiorczości (np. doradztwo, prowadzenie startupów). Oferowane formy wsparcia cieszą się wysokim zainteresowaniem studentów. Studenci są również zachęceni do korzystania z oferty innych instytucji, w tym urzędów pracy i organizacji pozarządowych. Wymiernym efektem ww. działań jest fakt, że studenci i absolwenci kierunku dobrze odnajdują się na rynku pracy.

Podstawowym mechanizmem motywującym do rozwoju naukowego, artystycznego i sportowego jest świadczenie ustawowe w postaci stypendium Rektora. Studenci osiągający wysokie wyniki w nauce mogą ponadto ubiegać się o świadczenia z własnego funduszu stypendialnego Uczelni oraz uczestniczyć w autorskim programie Uczelni pn. „School of Leaders”. Istotą programu jest stworzenie dodatkowych możliwości w zakresie rozwoju naukowego i zawodowego, w tym dostosowanie treści kształcenia do indywidualnych predyspozycji i zainteresowań studenta oraz zapewnienie opieki ze strony wybranego nauczyciela akademickiego (tutora). Na kierunku z możliwości tej korzysta w każdym semestrze kilku studentów. Uzupełnieniem ww. programu jest system „Chcę więcej!”, w ramach którego dla wybitnych studentów organizowane są ponadprogramowe warsztaty, wizyty studyjne oraz spotkania z pracodawcami. Najlepsi studenci mogą liczyć na różnego rodzaju wyróżnienia i nagrody. Przykładowo, studenci uzyskujący zaliczenia w pierwszych terminach i bez żadnych poprawek (stanowiący ok. 30% wszystkich studentów) otrzymują dostęp do pakietu korzyści pn. „Terminowy student”. Pakiet ten obejmuje m.in. bezpłatne karnety do obiektów sportowo-rekreacyjnych, zwiększenie limitu wypożyczeń w bibliotece, darmowy wstęp na zajęcia prowadzone dla innych kierunków studiów czy pierwszeństwo w wyborze promotora pracy dyplomowej. Ciekawą inicjatywą jest organizowany we współpracy z samorządem studenckim konkurs pn. „Student Roku”, w ramach którego każdego roku nagradzane są zarówno osiągnięcia naukowe, sportowe i artystyczne, jak i osiągnięcia organizacyjne studentów. Dodatkowo Uczelnia zachęca najlepszych studentów do udziału w zewnętrznych programach stypendialnych (np. stypendium ministra) i grantowych (np. „Diamentowy Grant”). Istotnym czynnikiem rozwoju naukowego jest możliwość zaangażowania w prace kół naukowych, których działalność pozostaje pod szczególną opieką Uczelni. Studenci mogą ubiegać się o dofinansowanie działalności związanej m.in. z realizacją projektów badawczych, publikacją wyników badań oraz udziałem w konferencjach naukowych. Istotnym

ułatwieniem jest możliwość prezentowania referatów podczas organizowanej przez Uczelnię ogólnopolskiej konferencji naukowej „Nauka i pasja kluczem do sukcesu”. Wybrane referaty są następnie publikowane w kilku czasopismach naukowych. W Uczelni organizowane są także rozgrywki sportowe i konkursy artystyczne. Wskazane mechanizmy dobrze spełniają swoją funkcję.

W ramach systemu pomocy materialnej studenci mają zapewniony dostęp do wszystkich świadczeń finansowanych z budżetu państwa, tj. stypendium socjalnego, stypendium dla osób niepełnosprawnych, stypendium Rektora i zapomóg. Studenci mogą ponadto ubiegać się o zakwaterowanie w domach studenckich oraz korzystać z bezpłatnych przejazdów pomiędzy oddalonymi od siebie kampusami Uczelni (Rzeszów, Kielnarowa). W szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się całkowite lub częściowe zwolnienie z opłat za usługi edukacyjne. Tryb i zasady przyznawania świadczeń ustalane są przez rektora w porozumieniu z samorządem studenckim, a następnie ogłaszane za pośrednictwem stron internetowych Uczelni. Samorząd współdecyduje również o podziale funduszu stypendialnego (dotacji na świadczenia pomocy materialnej). Na wniosek samorządu uprawnienia w zakresie przyznawania stypendiów i zapomóg przekazywane są komisjom stypendialnym, w których większość składu stanowią studenci. Przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków, wydawanie i doręczanie decyzji, a także wypłacanie świadczeń odbywa się z poszanowaniem obowiązujących terminów i procedur. Dodatkowo Uczelnia promuje wśród studentów zewnętrzne formy wsparcia materialnego, takie jak: stypendium ministra, stypendia finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego, kredyty studenckie, dofinansowania z PFRON. Z myślą o studentach dotkniętych skutkami pandemii COVID-19 zwiększono dostępność zapomóg oraz odroczono terminy wnoszenia opłat za usługi edukacyjne. Zakres oferowanych form wsparcia materialnego jest w pełni zadowalający, zaś przyjęte w tym zakresie zasady i procedury – sprawiedliwe i przejrzyste.

Studentom znajdującym się w szczególnej sytuacji życiowej oferuje się możliwość kształcenia według indywidualnej organizacji studiów (IOS), polegającej na dostosowaniu warunków udziału w zajęciach oraz warunków zaliczania przedmiotów do indywidualnych potrzeb i możliwości studenta. Ponadto studenci mogą ubiegać się o udzielenie urlopu od zajęć lub urlopu od zajęć z możliwością zaliczania wybranych przedmiotów. Rozwiązania te dedykowane są m.in. studentkom w ciąży, studentom wychowującym dzieci, osobom zmagającym się z problemami osobistymi lub zdrowotnymi. Z przedstawionych statystyk wynika, że studenci wizytowanego kierunku stosunkowo często korzystają z IOS oraz urlopów od zajęć.

Z myślą o studentach pierwszego roku organizowane są spotkania, szkolenia i inne projekty o charakterze adaptacyjnym. W ramach tych działań studenci zapoznają się m.in. z organizacją procesu kształcenia (w tym metodologią kształcenia zdalnego), prawami i obowiązkami studenta, dostępnymi formami wsparcia oraz ofertą samorządu studenckiego i organizacji studenckich. Systemem wsparcia objęci są również uczestnicy programów mobilności studenckiej, w tym studenci zagraniczni (przyjezdni). W tym celu w Uczelni powołano m.in. Sekcję Rekrutacji i Współpracy Międzynarodowej, Sekcję Wsparcia Studentów Międzynarodowych oraz Pełnomocnika ds. adaptacji studentów ze Wschodu. W ramach programu „Buddy” studenci zagraniczni są „parowani” ze studentami polskimi, którzy następnie opiekują się nimi przez cały okres pobytu w Polsce. Studenci zagraniczni mają ponadto możliwość udziału w kursach języka polskiego, spotkaniach English Club, szkoleniach w ramach Erasmus Welcome Days, wydarzeniach popularyzujących polską kulturę i tradycję (np. Polish Culture Evening, Christmas Party) oraz programach adaptacyjnych.

Szczególne formy wsparcia dedykowane są studentom z niepełnosprawnościami. Za koordynację działań w tym zakresie odpowiada Pełnomocnik Rektora ds. osób niepełnosprawnych. Dobór form i metod adaptacji procesu kształcenia uzależniony jest przede wszystkim od rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Narzędziem wykorzystywanym do diagnozowania potrzeb edukacyjnych są indywidualne konsultacje. Pod uwagę brane są również wskazania zawarte w orzeczeniach o stopniu niepełnosprawności. Studentom z niepełnosprawnością oferuje się możliwość kształcenia według indywidualnej organizacji studiów (IOS) oraz dostosowania form zaliczeń i egzaminów. Dostosowaniem objęte są także lektoraty, praktyki zawodowe i zajęcia WF. Uczelnia zapewnia ponadto możliwość zatrudniania indywidualnych asystentów i tłumaczy języka migowego, korzystania z pomocy psychologicznej, adaptacji materiałów dydaktycznych, wypożyczania urządzeń wspomagających, korzystania ze specjalistycznego oprogramowania oraz finansowania innych form wsparcia dedykowanych studentom z niepełnosprawnościami. Uprawnieni studenci mogą pobierać świadczenie ustawowe w postaci stypendium dla osób niepełnosprawnych. Wysokość świadczenia uzależniona jest od stopnia niepełnosprawności potwierdzonego stosownym orzeczeniem. Dodatkowo, w ramach wyrównywania szans edukacyjnych, Uczelnia realizuje przedsięwzięcia o charakterze informacyjnym, integracyjnym i edukacyjnym, w tym szkolenia, warsztaty i kampanie społeczne. Adresatami tych działań są wszyscy członkowie społeczności akademickiej. Zadania związane ze wsparciem studentów z niepełnosprawnościami finansowane są ze środków pochodzących z dotacji z budżetu państwa. Z przedstawionych statystyk wynika, że na kierunku studiuje 18 osób z ujawnioną niepełnosprawnością. Poczynione ustalenia uzasadniają stwierdzenie, że studentom z niepełnosprawnościami stworzono warunki do pełnego udziału w procesie kształcenia.

W sprawach związanych z funkcjonowaniem Uczelni, w tym organizacją procesu nauczania, studentom przysługuje prawo składania skarg i wniosków. Skargi i wnioski mogą być składane ustnie, pisemnie lub za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. Ich adresatami mogą być zarówno władze Uczelni lub Jednostki, jak i kierownicy jednostek administracji czy organy samorządu studenckiego. Studenci mają możliwość spotkania się z władzami Uczelni lub Jednostki podczas ich cotygodniowych dyżurów, a w sprawach niecierpiących zwłoki – także w innych, indywidualnie ustalonych terminach. Regularne dyżury pełnią także członkowie organów samorządu studenckiego. W następstwie złożenia skargi lub wniosku przeprowadzane jest wewnętrzne postępowanie wyjaśniające. Zasadą jest dążenie do ugodowego załatwiania spraw. Odpowiedzi udzielane są bez zbędnej zwłoki, w oczekiwanej przez studenta formie. Sprawy, w których doszło do naruszenia przepisów prawa lub zasad etyki zgłaszane są organom ścigania lub kierowane na drogę postępowania dyscyplinarnego. W skład komisji dyscyplinarnych wchodzi studenci delegowani przez organy samorządu studenckiego. Bieżące problemy omawiane są podczas cyklicznych spotkań z udziałem przedstawicieli samorządu studenckiego i władz Uczelni.

Uczelnia prowadzi działania informacyjne i edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa oraz przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, a także zasad reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy ofiarom. Za realizację zadań w tym zakresie odpowiadają: Pełnomocnik Rektora ds. przeciwdziałania mobbingowi, dyskryminacji i przemocy oraz Pełnomocnik Rektora ds. bezpieczeństwa. Trzon ww. działań tworzą różnego rodzaju spotkania, szkolenia i kampanie informacyjne. Zagadnienia związane z bezpieczeństwem i równym traktowaniem omawiane są podczas wybranych zajęć kierunkowych. Co więcej, każdy student zobowiązany jest do odbycia

wymaganego przepisami prawa szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny kształcenia (BHK). Ważnym instrumentem oddziaływania na członków społeczności akademickiej jest wprowadzona w Uczelni polityka antymobbingowa i antydyskryminacyjna. W razie potrzeby Uczelnia zapewnia lub ułatwia studentom dostęp do bezpłatnej pomocy psychologicznej i prawnej. Za organizację wsparcia psychologicznego odpowiada wyodrębniona jednostka Uczelni – Akademickie Centrum Rozwoju Osobistego i Psychoterapii. Konsultacje prowadzone są także w formie zdalnej, co istotnie podwyższa ich dostępność – zwłaszcza w dobie pandemii COVID-19.

Obsługą administracyjną większości spraw studenckich zajmuje się dziekanat. Bezpośrednią pomoc zapewniają również powoływani spośród nauczycieli opiekunowie (np. opiekun kierunku, opiekun praktyk zawodowych) oraz jednostki administracji uczelnianej (np. Dział Nauczania, Sekcja Świadczeń Studenckich, Sekcja Rekrutacji i Współpracy Międzynarodowej, Biuro Karier). Władze Uczelni dbają o rozwój kompetencji kadry wspierającej proces uczenia się i w tym celu kierują pracowników na szkolenia i kursy doszkalcające. Funkcję pośrednika w kontaktach z administracją pełnią organy samorządu studenckiego oraz wybierani w zwyczajowo przyjęty sposób starostowie. Godziny pracy oraz formy kontaktu z administracją są adekwatne do zróżnicowanych potrzeb studentów, w tym studentów kształcących się w formie niestacjonarnej. Procesy związane z obsługą toku studiów zostały poddane kompleksowej informatyzacji poprzez wdrożenie systemu Wirtualna Uczelnia. System spełnia funkcję indeksu elektronicznego i umożliwia studentom m.in. monitorowanie i planowanie przebiegu studiów, wyświetlanie wyników egzaminów i zaliczeń, wyświetlanie informacji o płatnościach i świadczeniach pomocy materialnej, wysyłanie i odbieranie korespondencji, wypełnianie ankiet. Dostęp do systemu jest możliwy także z poziomu dedykowanej aplikacji mobilnej. W celu ujednolicenia procedur na stronach internetowych Uczelni zamieszczono wzory podań dot. toku studiów. Poza godzinami pracy podania mogą być składane także za pośrednictwem wrzutowej skrzynki nadawczej. Dużym ułatwieniem, zwłaszcza w kontekście ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19, jest możliwość składania podań za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej. Ułatwienie to nie dotyczy jednak spraw wymagających wydania decyzji administracyjnej, w tym spraw stypendialnych, a w każdym razie – Uczelnia nie informuje studentów o takiej możliwości. Biorąc pod uwagę aktualną sytuację, warto rozważyć szersze wykorzystanie istniejących rozwiązań informatycznych, w tym elektronicznej skrzynki podawczej w systemie ePUAP (do prowadzenia której Uczelnia i tak jest zobowiązana), lub stworzenie własnych mechanizmów uwierzytelniania dokumentów, zgodnych z wymogami określonymi w *Kodeksie postępowania administracyjnego*. Od decyzji wydawanych w indywidualnych sprawach studentów służy odwołanie do Rektora. Jakość obsługi administracyjnej oraz kompetencje kadry wspierającej proces uczenia się należy ocenić pozytywnie.

Z mocy prawa studenci Uczelni tworzą samorząd studencki. Samorząd działa za pośrednictwem swoich organów. Organy samorządu stoją na straży praw studenta oraz reprezentują studentów przed władzami Uczelni, w tym występują z różnego rodzaju wnioskami i opiniami, delegują przedstawicieli do organów i ciał kolegialnych Uczelni oraz współdziałają z władzami Uczelni w zakresie zarządzania Uczelnią, zapewniania jakości kształcenia oraz rozwoju i doskonalenia wsparcia studentów. Ważnym przejawem działalności samorządu są coroczne szkolenia z zakresu praw i obowiązków studenta. Oprócz tego samorząd prowadzi na terenie Uczelni działalność kulturalną i integracyjną. Wybór organów samorządu studenckiego oraz przedstawicieli studenckich do organów i ciał kolegialnych Uczelni następuje w trybie i na zasadach określonych w regulaminie samorządu studenckiego. Przedstawiciele studentów wchodzi w skład Senatu Uczelni, w którym

stanowią nie mniej niż 20% składu. Studenci reprezentowani są także w zespołach ds. jakości kształcenia, komisjach stypendialnych oraz komisjach dyscyplinarnych. Przy wsparciu Uczelni samorząd uczestniczy w działalności Parlamentu Studentów RP, w tym regularnie deleguje swoich przedstawicieli na zjazdy i konferencje krajowe, co sprzyja wymianie doświadczeń oraz integracji środowiska studenckiego. Uczelnia zapewnia samorządowi studenckiemu niezbędne wsparcie materialne, w tym infrastrukturę i środki finansowe, którymi samorząd dysponuje w ramach swojej działalności. Samorząd posiada dostęp do pomieszczeń oraz niezbędnych urządzeń i materiałów biurowych. Posiada także własny budżet, ustalany corocznie w porozumieniu z władzami Uczelni. Działalność samorządu wspomaga powoływany spośród nauczycieli akademickich opiekun. Relacje pomiędzy organami samorządu a władzami Uczelni oparto na zasadzie dialogu i partnerstwa, co sprzyja rozwojowi kultury organizacyjnej i wpływa korzystnie na jakość kształcenia.

Studenci mogą ponadto korzystać z gwarantowanej ustawowo swobody zrzeszania się w uczelnianych organizacjach studenckich. W Uczelni funkcjonuje wiele takich organizacji, przy czym większość z nich stanowią koła naukowe. Wyjątkiem na tym tle są: Klub Uczelniany AZS oraz grupa medialna „intro.media”. Uczelnia zapewnia organizacjom studenckim odpowiednie wsparcie merytoryczne, organizacyjne i finansowe, w tym swobodny dostęp do infrastruktury oraz profesjonalną opiekę nauczycieli akademickich. W tym kontekście warto wspomnieć, że studenci mają do swojej dyspozycji profesjonalnie wyposażone studia: radiowe, telewizyjne i fotograficzne. Zarówno zakres oferowanego wsparcia, jak i dobór jego form należy zatem ocenić pozytywnie.

Studenci kierunku chętnie angażują się w działalność społeczną (organizacyjną), w tym działalność samorządu studenckiego, uczelnianych organizacji studenckich oraz Parlamentu Studentów RP, co znajduje odzwierciedlenie w liczbie, skali i różnorodności realizowanych przez nich projektów oraz w zasięgu współpracy na forum krajowym. Atrakcyjność tego typu działalności podnosi fakt, że jest ona doceniana i wspierana przez władze Uczelni. Władze są żywo zainteresowane efektami działalności studenckiej, które nierzadko są dla nich powodem do dumy. Dobrym tego świadectwem jest eksponowanie dokonań studentów w kanałach informacyjnych Uczelni. Dość powiedzieć, że osiągnięciom studentów poświęcona została odrębna zakładka na stronie internetowej Uczelni. Co więcej, zakładka ta ciągle uzupełniana jest o nowe informacje. Osiągnięcia organizacyjne stanowią również podstawę do przyznawania nagród i wyróżnień, w tym wyróżnień we wspomnianym już konkursie „Student Roku”. Ponośzony na cele społeczne wysiłek władze Uczelni starają się także wynagradzać z wykorzystaniem innych narzędzi, takich jak udzielanie zwolnień z opłat za usługi edukacyjne (w uzgodnieniu z samorządem studenckim), usprawiedliwianie nieobecności na zajęciach (zwłaszcza tych spowodowanych udziałem w posiedzeniach organów i ciał kolegialnych Uczelni) czy przychylne spojrzenie na kwestię indywidualizacji procesu kształcenia. Formą promocji działalności studenckiej jest organizowany raz do roku dzień otwarty kół naukowych i organizacji studenckich.

Wsparcie studentów podlega okresowym przeglądom. Głównym źródłem informacji zwrotnej są przedstawiciele samorządu studenckiego, którzy pozostają w bezpośrednim kontakcie z władzami rektorskimi i dziekańskimi oraz uczestniczą w pracach organów i ciał kolegialnych Uczelni. Narzędziem wykorzystywanym do monitorowania wsparcia studentów są również spotkania otwarte (np. z prodziekanem ds. studenckich, opiekunem kierunku), indywidualne konsultacje, zestawienia skarg i wniosków, sprawozdania opiekunów kierunków oraz badania ankietowe. Władze Uczelni pozostają otwarte na zgłaszane przez studentów uwagi i postulaty oraz sprawnie reagują na zidentyfikowane w ten sposób problemy. Nie ma również żadnych wątpliwości, że wyniki okresowych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących, w dowód czego przedstawiono

konkretne przykłady. Stosowane w tym obszarze rozwiązania należy więc ocenić jako adekwatne i skuteczne.

### **Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)**

kryterium spełnione

#### **Uzasadnienie**

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne i przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich. Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

#### **Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia**

1. Organizacja we współpracy z samorządem studenckim konkursu pn. „Student Roku”, w ramach którego każdego roku nagradzane są zarówno osiągnięcia naukowe, sportowe i artystyczne, jak i osiągnięcia organizacyjne studentów.
2. Podniesienie rangi bezpieczeństwa i równego traktowania poprzez powierzenie zadań odpowiednim pełnomocnikom: Pełnomocnikowi Rektora ds. bezpieczeństwa oraz Pełnomocnikowi Rektora ds. przeciwdziałania mobbingowi, dyskryminacji i przemocy.
3. Zapewnienie studentom dostępu do bezpłatnej pomocy psychologicznej w ramach jednostki wewnątrzuczelnianej (Akademickiego Centrum Rozwoju Osobistego i Psychoterapii) oraz dostosowanie form świadczenia tej pomocy do ograniczeń związanych z wybuchem pandemii COVID-19 (prowadzenie konsultacji w formie zdalnej).

#### **Zalecenia**

-

### **Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach**

#### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9**

Uczelnia zapewnia publiczny dostęp do informacji o programie studiów i procesie nauczania. Podstawowym źródłem informacji są strony internetowe. Strony internetowe zostały zaprojektowane zgodnie ze współczesnymi standardami *user experience* (UX) oraz dostosowane do potrzeb zróżnicowanych grup odbiorców, w tym osób nieznających języka polskiego (możliwość

przetłumaczenia na inne wersje językowe) oraz użytkowników urządzeń mobilnych. Zastosowany układ treści jest intuicyjny i pozwala w łatwy sposób odszukać informacje adresowane do poszczególnych kategorii adresatów, w tym do interesariuszy wewnętrznych (studentów, pracowników) i zewnętrznych (kandydatów, absolwentów, przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego). Pewne zastrzeżenia wzbudza natomiast stopień dostosowania treści do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Z nadzieją należy jednak odnotować fakt, że w krótkiej perspektywie czasu Uczelnia planuje uzupełnić stwierdzone w tym zakresie braki. Zapewnienie pełnej dostępności cyfrowej stron internetowych, w tym ich zgodności z najnowszymi standardami WCAG, jest zresztą jednym z głównych celów realizowanego w Uczelni i współfinansowanego ze środków unijnych projektu pn. „Uczelnia bez barier”. Wobec tego rekomenduje się, aby niezbędne prace zostały wykonane w najbliższym możliwym terminie. W tym kontekście należy także zwrócić uwagę, że najważniejsze dokumenty (np. regulamin studiów) powinny być zawsze dostępne w wersji tekstowej, a nie tylko w postaci graficznej (w formie skanów). Informacje przeznaczone dla indywidualnie oznaczonych odbiorców przekazywane są głównie za pośrednictwem poczty e-mail oraz systemu Wirtualna Uczelnia. Uczelnia prowadzi także profile w popularnych portalach społecznościowych, takich jak Facebook, Instagram, LinkedIn czy YouTube. Zasób dostępnych informacji jest kompletny i w zasadzie nie wymaga uzupełnień. W szczególności obejmuje on: cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz procesu przyjęć na studia, program studiów, w tym efekty uczenia się, opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji, charakterystykę systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, w tym uznawania efektów uczenia się uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego oraz zasad dyplomowania, przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe, charakterystykę warunków studiowania i wsparcia w procesie uczenia się. Najważniejsze informacje (np. akty prawne, programy studiów) zostały wyodrębnione i umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej. Podawane przez Uczelnię informacje są aktualne, rzetelne i wyczerpujące, zaś przyjęte formy komunikacji – skuteczne i satysfakcjonujące.

Publiczny dostęp do informacji o studiach podlega monitorowaniu. Większość informacji przeglądana jest nie rzadziej niż raz w semestrze. W tym zakresie ustalony został czytelny podział obowiązków. Interesariusze mogą zgłaszać swoje uwagi podczas spotkań z władzami Uczelni oraz podczas posiedzeń organów i ciał kolegialnych Uczelni. Narzędziem wykorzystywanym do monitorowania dostępności informacji są również spotkania otwarte, indywidualne konsultacje oraz badania ankietowe. Opinie gromadzone są ponadto w sposób ciągły za pośrednictwem formularza elektronicznego dostępnego pod łatwo widoczną zakładką „Przełącz opinię o stronie”. Formularz ten umożliwia ocenę stron internetowych według 10-elementowej skali *System Usability Scale* (SUS). Godne rozważenia byłoby uzupełnienie go o pytania otwarte, umożliwiające swobodną wypowiedź. Władze Uczelni pozostają otwarte na zgłaszane uwagi i postulaty oraz sprawnie reagują na zidentyfikowane w ten sposób problemy. Nie ma również żadnych wątpliwości, że wyniki okresowych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących, w dowód czego przedstawiono konkretne przykłady. Stosowane w tym obszarze rozwiązania należy więc ocenić jako adekwatne i skuteczne.

**Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)**

kryterium spełnione

## Uzasadnienie

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów. Aspektem wymagającym doskonalenia jest stopień dostosowania stron internetowych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

## Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

---

## Zalecenia

---

## Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

### Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

WSZJK ma określoną strukturę organizacyjną. Kluczowe podmioty zajmujące się jakością kształcenia funkcjonują zarówno na poziomie Uczelni, jak również Kolegiów. Na poziomie Uczelni działa Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia (UZJK). Organem sprawującym nadzór nad funkcjonowaniem USZJK jest Biuro ds. Jakości Kształcenia, które zajmuje się opracowywaniem koncepcji, harmonogramów i sposobów realizacji zadań w ramach USZJK oraz opracowywaniem procedur, metod i narzędzi oceny jakości i przebiegu kształcenia oraz raportowania jej wyników.

USZJK ma jasno określone cele oraz zadania. Zadania USZJK są realizowane w cyklach działań obejmujących planowanie i realizację, a następnie ocenę i wdrożenie działań naprawczych.

Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o procedury przewidziane w Uczelnianej Księdze Jakości Kształcenia. Funkcjonowanie Uczelnianego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (USZJK) obejmuje realizację sześciu procesów:

- Projektowanie i doskonalenie programu studiów na poszczególnych kierunkach (P1);
- Planowanie i doskonalenie procesu kształcenia (P2);
- Monitorowanie realizacji procesu kształcenia (P3);
- Ocena i doskonalenie procesu kształcenia w ramach Kolegium (P4);
- Ocena i doskonalenie procesu kształcenia w Uczelni (P5);
- Ocena i doskonalenie funkcjonowania USZJK (P6).

W ramach przewidzianych powyższymi procedurami przeprowadzana jest systematyczna ocena programu studiów. Procedura *Projektowanie i doskonalenie programu studiów na poszczególnych*

*kierunkach* jest dokładnie opisana w Księdze Jakości. Procedura ta podzielona jest na dwie części: projektowanie nowego programu studiów oraz doskonalenie programu studiów.

W ramach pozostałych procedur przewidziane są działania mające na celu systematyczną ocenę programu studiów (procedura Monitorowanie realizacji procesu kształcenia). W jej ramach monitorowane są kluczowe elementy procesu kształcenia m.in.: realizacja zajęć dydaktycznych, realizacja praktyk zawodowych oraz przebieg procesu dyplomowania.

W ramach poszczególnych obszarów objętych monitorowaniem sporządzane są szczegółowe analizy dotyczące m.in.:

- monitorowania postępów w nauce (wystawianych ocen), zarówno w trakcie semestru, jak i po jego zakończeniu,
- monitorowania procesu dyplomowania (ocena wybranych prac). Oceny wybranych prac dyplomowych dokonuje Zespół ds. Jakości Kształcenia działający w ramach Kolegium,
- monitorowania praktyk zawodowych. W celu monitorowania realizacji praktyk zawodowych realizowanych przez wszystkich studentów Uczelni powstaje „Raport z realizacji praktyk zawodowych w danym roku akademickim” oraz raport „Analiza wyników ankiet internetowych, prowadzonych wśród pracodawców” sporządzony w oparciu o ankiety internetowe,
- monitorowania losów absolwentów. W tym zakresie Zespół ds. Badań i Analiz Edukacyjnych przygotowuje raz w roku Raport „Analiza ankiet absolwentów WSiIZ”, który przedstawia wyniki ankiet adresowanych do Absolwentów Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. Losy zawodowe absolwentów analizowane są również na podstawie danych generowanych przez ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów (ELA),
- zgodności programów studiów z potrzebami rynku pracy. Na podstawie raportów dotyczących rynku pracy analizowane są potrzeby w kontekście oferty dydaktycznej Uczelni. Ponadto, analizowany jest Barometr Ofert Pracy, który powstaje na podstawie ogłaszanych w Internecie ofert pracy przy współpracy Katedry Ekonomii i Finansów Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie oraz Biura Inwestycji i Cykli Ekonomicznych,
- monitorowania aktualności sylabusów. Z końcem listopada każdego roku interesariusze wewnętrzni zapoznają się z planami studiów i programami przedmiotów (sylabusy) dla bieżącego rocznika studentów, które to dokumenty są punktem wyjścia do dalszych prac. Ostateczny kształt planów studiów uzgadniany jest do końca marca, tj. przed oficjalnym rozpoczęciem rekrutacji na kolejny rok akademicki.

W oparciu o zebrany materiał, podmioty odpowiedzialne za jakość kształcenia na kierunku sporządzają okresowe sprawozdania dotyczące procesu dydaktycznego. Kluczowe znaczenie ma Sprawozdanie Prodziekana dla Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Sporządzane jest ono po każdym semestrze oddzielnie dla ścieżek polskojęzycznej i anglojęzycznej. Obejmuje ono informację w zakresie wszystkich kluczowych elementów procesu kształcenia na kierunku, obejmując również propozycje w zakresie działań doskonalących.

W cyklu semestralnym sporządzane są również sprawozdania Zespołu ds. Jakości Kształcenia. Informacje zawarte w tym sprawozdaniu są potwierdzeniem funkcjonowania USZJK na poziomie Kolegium, jak również zawierają sformułowane zalecenia i postulaty, które wymagają konsultacji na

wyższym szczeblu struktury USZJK (poza Kolegium, tj. z Uczelnianym Zespołem ds. Jakości Kształcenia, Kolegium Pionu Nauczania, Władzami Rektorskimi i innymi komórkami organizacyjnymi).

W ostatnich latach w wyniku prowadzonych analiz w programach studiów na kierunku dokonano szeregu zmian doskonalących. Należą do nich m.in.:

- ograniczenie liczby dyscyplin, do których przyporządkowany jest oceniany kierunek,
- zmiany wynikające ze zwiększenia wymiaru godzin obowiązkowych praktyk zawodowych.
- zwiększenie wymiaru godzin zajęć z przedmiotu zarządzanie jakością (ćwiczenia, I stopień) oraz skorygowano efekty uczenia się i treści kształcenia, tak aby student miał możliwość przygotowanie się do egzaminu (na certyfikat TÜV NORD Polska Sp. z o.o. z zakresu zarządzania jakością).
- na ścieżkach anglojęzycznych od roku akademickiego 2020/2021 wprowadzono nowe przedmioty.
- ponadto wprowadzano szereg zmian polegających na: korekcie nazwy przedmiotów, zmianie wymiaru godzin poszczególnych form zajęć, korekty treści przedmiotów.

Każda z ww. zmian pociągała za sobą konieczność korekty karty przedmiotu. Dotyczyły one modyfikacji w zakresie m.in.: liczby godzin, tematów przewidzianych do realizacji, aktualizacji literatury przedmiotu czy doprecyzowania kryteriów ocen.

Pewne wątpliwości budzi skuteczność działań w zakresie nadzoru nad procesem dyplomowania. W tym zakresie Kolegium ma sformułowane procedury i praktyki, które są stosowane w praktyce. W zakres weryfikacji procesu dyplomowania wchodzi m.in. ocena zgodności tematyki pracy z kierunkiem i profilem studiów, ocena formalnych aspektów pracy oraz ocena rzetelności recenzowania i oceniania pracy. W związku z zauważonymi niedociągnięciami w procesie dyplomowania (sformułowanymi w kryterium 3) zespół oceniający rekomenduje dalsze doskonalenie tego procesu.

Wizytacja kierunku zarządzanie przez PKA odbyła się po raz pierwszy.

### **Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)**

Kryterium spełnione

#### **Uzasadnienie**

Na Uczelni oraz na poziomie Kolegium funkcjonuje WSZJK. Ma on dobrze określoną strukturę organizacyjną z określonymi celami, zadaniami i podmiotami / osobami odpowiedzialnymi za jakość. W Uczelnianej Księdze Jakości m.in. zdefiniowana jest polityka jakości oraz procedury jakości. W ramach procedur przesiedzane są działania w zakresie projektowania, zatwierdzania i wprowadzania zmian w programie studiów. Uczelnia w oparciu o gromadzone systematycznie informacje dokonuje szeregu analiz w zakresie oceny programu studiów, obejmujących m.in. ocenę: postępów w nauce, procesu dyplomowania, praktyk zawodowych, zgodności programów studiów z potrzebami rynku pracy oraz monitorowanie losów absolwentów. Analizy te wykorzystywane są w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

**Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia**

-----

**Zalecenia**

-----

- 4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)**

Ocena kierunku została dokonana po raz pierwszy.

**Zalecenie**

-

**Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności**

-

Przewodniczący zespołu oceniającego

Dr hab. Wojciech Downar